Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 134 | Łódź, Środa, 11 czerwca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ט' סיון תר"ץ | № 134

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פעראייניגונג פון רומעניען מיט אונגארן

אונטער דער קרוין פון רומענישען קעניג קארל

בערלין, 10 (ספ. טעל.) פון לאנדאן מעלדעט מען, אז דער מיטארבייטער פון „דיילי העראלד" האט אין בוקארעשט געהאט א לענגערען געשפרעך מיט דעם אינטימען פריינד פון קעניג קארל — יאנעסקו.

די אויפגאבע פון קעניג איז קודם כל, ווי ס'האט ערקלערט יאנעסקו צו בעזייטיגען די אונטער־שיידען צווישען די פאליטישע פארטייען און צו דער־פיהרען צו א נאציאנאלען הסכם.

דאס וועט דויערן א געוויסע צייט. דאן אפשר אין 2 אדער 3 חדשים וועלען אנגענומען ווערען ערנסטע שריט צו פעראייניגען אונגארן מיט רומעני־יען אין איין קעניגרייך, בראש פון וועלכער ס'וואלט געשטאנען דער קעניג קארל.

אויך אין אונגארן א מלוכה־איבערקעהרעניש

און דאן וועט זיך איטאליען פערבינדען מיט אונגארן און צוזאמען געגען פראנקרייך

בערלין, 10 (ספ. טעל.) אין די דיפלאמאטישע קרייזען גייט מען איבער אז אויך אין אונגארן זאל פארקומען אינגיכען א מלוכה־איבערקעהרעניש, און פרישט אטא דער יונגער זון פון אמאליגען עסטרייכישען קייזער זאל שוין זיין די נאהענטסטע האכען ערקלערט ווערען אלס קעניג פון אונגארן. די אלע „איבערקעהרענישען" זענען א קאמבינאציע פון איטאליע, וואס וויל בילדען פון אונגארן און רומעניע א בונד געגען פראנקרייך. מען ווייסט אז דער ערשטער וואס האט בעגריסט דעם נייעם רומענישען קעניג קארל איז געווען דער איטאליענישער אמבאסאדאר אין בוקארעשט.

דיטראן־רעדע פון רומענישען קעניג קארל

ער רופט צו מיטארבייט זיינע געגנער

בוקארעשט, 10 (ספ. טעל.) קעניג קארל האט געהאלטען א טראן־רעדע, אין וועלכער ער האט גערופען צו מיטארבייט אפילו אלע זיינע געגנער. די ליבעראלען האבען ארויסגעלאזט א מאניפעסט, אין וועלכען זיי ערקלערען, אז זיי נעהמען נישט קיין פעראנטווארטליכקייט פאר דער איצט־געשאפע־נער לאגע. דער מאניפעסט איז אונטערגעשריבען דורכ'ן געוועזענעם פרעמיער נעארג בראטיאנו.

די ערשטע שריט פון דעם נייעם רומענישען קעניג

בוקארעשט, 10 (אמאו) געארג בראטיאנו האט בעגלייט פון אלע לאנדעס־טיילען טעלעגראמע, אז די מעהרהייט פון די פערבאנדען פון דער ליבעראלער פארטיי זענען מיט איהם.

בראטיאנו האט צוגעפינערופען די פארטייפיהרער קיין בוקארעשט אויף א בעראטונג.

קעניג קארל האט היינט אויפגענומען די פרעזידענטען פון פארלאמענט און סענאט, דאן דעם גענעראל אווערעסקו און ד"ר לופו.

מ'ריכט זיך, אז אין אווענד וועט מאניו בעקומען די מיסיע צו בילדען דעם קאבינעט.

קעניג קארל וויל ס'זאל געבילדעט ווערען א קאנצענטראציע־רעגירונג.

אזוי ווי די בילדונג פון אזא רעגירונג טרעפט אן אויף שוועריגקייטען, ווערט געשאצט א רעגירונג פון מאניו, אין וועלכע ס'וועלען אויך אריינגעהן מיטגלידער פון אנדערע פארטייען. די נייע רעגירונג וועט, ווי ס'איז פאראויסצוזעהן מיטארבייטען מיט'ן איצטיגען פארלאמענט. ערשט נאך דער הערבסט־סעסיע ווען ס'וועט אנגענומען ווערען דער בודזשעט וועט געמאכט ווערען א פרוב צו שאפען א קאבינעט אונטערן פארזיץ פון טיטולעסקו. אין אזא פאל וועט דער פארלאמענט פונאנדערגעלאזט ווערען און ס'וועט געשאפען ווערען א נייע רעגירונג.

400 פערזאן פערוואונדעט

איז א צוזאמענשטויסען צווישען אינדוסען און מאכמעדאנער

לאנדאן, 10 (אטאו) אין קאפארוועי, דרייסיג מייל פון אמעדאבאד זענען, לויט בעריכטען פון באמביי, פארגעקומען ערנסטע צוזאמענשטויסען צווישען אינדוסען און מאכמעדאנער. בעת די דאזיגע צוזאמענשטויסען זענען פערוואונדעט געווארען 400 פערזאן.

קופאן 8

צווייטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען־קאנקורס

פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 2. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז נויטיג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

100 כינעזער אומגעקומען

ביים אונטערגאנג פון א שיף

לאנדאן, 10 (אטאו) דער כינעזישער דאמפער „ליבהנאחלמטנג" איז אונטערגעגאנגען אויפ'ן אפענעם ים.

100 פערזאן פון דער שיף — מאנשאפט זענען דערטרונקען געווארען.

7-kl. Szkoła

dla żyd. inteligencji (Zakład Freblowski)

KACENELSON - NACHUMOW

ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p. p.

7־קל. שולע און פרעבעלשולע פאר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

קאצענעלזאן = נאחומאב

פאמארסקא 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאכמיטאג.

די שולקאנצעלאריע נעהמט אן איינשרייבונגען פון קנאבען און מיידלעך וואס זענען אין שולצוואנג. אין פארבערייטונגס־קלאס (A°) ווערען אנגענומען קינדער פון $5^1/_2$ יאהר. אין פרעבעלשולע (שפיל־שול) קינדער פון 3-7 יאהר

די אונטערריכטס־שפראך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעלשולע איז פויליש. פיר קנאבען א פארגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אלע למודי־קודש אינטער דער פערזענליכער השגחה פון

ר' יעקב בנימין קאצענעלזאן

פיר מיידלעך א ספעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פלאסטיק לויטן פראגראם פון טאנץ־שולען פאר קינדער אונטער פאכמענישער לייטונג.

פיר פיזיש שוואכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערעפענט א

נאכמיטאג שולע | ביז 50% בילינער | נאכמיטאג פרעבעלשולע

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען. צו ערפאהרען

14 פאמארסקא 14

ביי לעסקי, אויפ'ן הויף.

Dr. Różaner

Dzielna 9 (Narutowicza) tel. 128-98

וויכטיג פאר שייבלערס ראיאן!!

דערמיט מאך איך בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום פון שייבלער'ס ראיאן, אז מיין גוט בעקאנטער

רעסטאראן גלובנא 63

גיט ארויס טעגליך פון 12–4 נאכמ.

געשמאקהאפטע כשר'ע מיטאגען

צו זעהר ביליגע פרייזען.

מ'בעקומט זעהר גוטע פר השטיקען און אווענדברויטען.

סאלידע און שנעלע בעדינונג. אויף פערלאנג ווערען אויך מיטאגען בעזארגט פינקטליך אהיים.

מיט אכטונג רעספעקטאן־אינהאבער

ש. שטרויסמאן

63 גלובנא 63

„תומכי אורחים" פאמארסקא 18

קאמוניקאט.

די היינטיגע פערוויילונג אין גארטען „העלענאוו" ווערט צוליב פערשידענע סיבות

אבגעלעגט.

דער טערמין, ווען די גארטען־פערוויילונג וועט פארקומען, וועט מיטגעטיילט ווערען אין דער פרעסע.

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים"

בעמערקונג: אלע בילעטען, וואס זענען געווארען צוגעשיקט און געקויפט אויף די היינטיגע גארטען־פערוויילונג, דעם 11 טען יוני, ווערען ערקלערט פאר גילטיג.

7323

דער שווער־געטראפענער פאמיליע פאמעראנץ צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען זוהן און ברודער, אונזער טייערען חבר

נ"ע אהרן לייב

דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטען מיטגעפיהל.

זייט פון גאט געטרייסט!

מרדכי וויינבערג

מאיר לעלאווסקי

חיים גאלדשטיין

7325

שבועה דאורייתא.

דאנערשטאג, דעם 12/6 ד. י., 10 א זייגער פריה וועט שווערען אין דער פעטשטעטי־שער שוהל, ביי שווארצע ליכט, דער קצב

זכריה גערשקאוויטש

פון פראנציסקאנער 49, וועגען כסוך פון די 28 לערער, וועלכע ער לייקענט אב, אז ער האט די לערער צוגעזאגט.

חיים ראזענבלום.

7318

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען

צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאמיענא 5

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.

נאכמ. פון 3–5 נאכמ.

סענסאציאנעלער פראיעקט
פון זשאבאטינסקים א צייטונג
לעגט פאר צו שאפען א יודישע דאמיניע אויף א האלענדישען אינזעל

פאריז, 10 [ספ. טעל.] א גרויסע סענסאציע האט דא ארויסגערופען דער פאקט, וואס דער אפיציעלער ארגאן פון די ציוניסטען - רעוויזיאניסטען אונטער דער פיהרונג פון זשאבאטינסקי, „דער נייער וועג" האט פערעפענטליכט אן ארטיקעל, אין דאס יודישע פאלק דארף וויסען, אז ארץ - ישראל קאן אלײן נישט געבען קיין אויסשעפענדען ענטפער אויף יודישע קאלאניזאציע, און מען מוז תיכף זוכען א נייע לאנד צו שאפען א „יודישע דאמיניאן". די צייטונג לעגט פאר, מען זאל נעהמען דעם אינזעל „ניי-גווינעא" וואס ליגט אין אינדישען אקעאן, און געפינט זיך אונטער דער ממשלה פון דער האלענדישער רעגירונג. דער אינזעל פערמאגט 380,000 קוואדראט קילאמעטער [15 מאל אזוי גרויס ווי ארץ - ישראל] און באזיצט אינגאנצען 195000 נפשות. קיינער האט נישט אויף דעם אינזעל קיין נאציאנאלע פרעטענציעס. פאר יודישע קאלאניזאציע פאסט „ניי - גווינעא" זעהר גוט, — שרייבט די צייטונג. דער באדען איז זעהר פרוכטבאר און דערמאנט די נאטור רייכקייט פון עגיפטען. די נאטירליכע לאגע פון דעם אינזעל צווישען אויסטראליען און אזיען זאגט צו די קאלאניסטען א גרויסע צוקונפט. מען דארף — שרייבט די צייטונג — שליסען אן אפמאך מיט האלאנד און גרינדען אין „ניי-גווינעא" א „יודישע דאמיניאן" [א סארט „אויטאנאמע מלוכה"]. די צייטונג גיט צו, אז די ענטשטעהונג פון אזא „יודישע דאמיניאן" אין ניי גווינעא קאן אין קיין פאל נישט שטערען דער שאפונג פון א יודישען „נאציאנאלען צענטר" אין ארץ-ישראל. פערקעהרט, דער ערפאלג פון דער קאלאניזאציע אין ניי גווינעא קאן גיכער מיטווירקען דער ענדערונג פון די שטימונגען אין די ענגלישע רעגירונגס - קרייזען.

אזא „טעריטאריאליסטישער" פארשלאג אין לייב-ארגאן פון זשאבאטינסקי און די רעוויזיאניסטען האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע.

דער גרויזאמער בירגער-קריג אין כינא
20,000 זעלנער אומגעקומען אין 4 שעה

טאקיא, 10. (ספ. טעל.) צו דער מוקא־דינער שחיטה פון דער רעוואלוציאנערער כינעזישער ארמעע, בעת וועלכער עס זענען אומגעקומען 20 טויזענד זעלנער אין משך פון 4 שעה, קומען אן שרעקליכע פרטים;

די שלאכט איז פארגעקומען ביי סין־טשאנג, די צענטראלע ארמעי האט ארומגערינגעלט די אויפשטענדלער. 40 אעראפלאנען האבען אין משך פון 2 שעה געווארפען באמבעס אויף דער געדריקטער מענשען מאסע, וועלכע זענען פון יעדער באמבע געפאלען אין די הונדערטער. עס איז ביי די זעלנער ענטשטאנען אזא פערצווייפלונג, אז זיי האבען איינער דעם אנדערן געשאכטען, 500 פאלקאטאטען האבען געהאנדעלט מיט קוילען און מענשען זענען געפאלען ווי פליגען, אין דער שלאכט זענען אויך אומגעקומען 8 גענעראלען, 10 טויזענד זענען געפאנגען געווארען און געפאנגענשאפט און 15 טויזענד האבען זיך פרייוויליג איבערגעגעבען אויף דער זייט פון דער רעגירונג. זענען געפאלען בס"ה 1000 מאן. אזוי־ארום איז געענדיגט ליקווידירט געווארען דער דרום־אויפשטאנד.

שרעקליכע אויטא - קאטאסטראפע אין ווארשא
1 טויטער, 3 שטערבליך-פערוואונדעטע

ווארשא, 10 (טעלעפאניש) היינטיגע נאכט ארום 1 א זייגער, איז דורך דער אלעע פון 3-טען מאי געפאהרען אין אייגענעם אויטא, מיט א גוואלדיגער שנעלקייט, דער רעדאקטאר פון א ניי-ע פוילישע צייטשריפטען קארנישין. ביים דריטען בריק האט דער אויטא זיך צוזאמענגעשטויסען מיט א „טאקסאבקע" און דער קלאפ איז געווען אזא שרעקליכער, אז די טאקסאבקע איז פולשטענדיג צובראקט געווארען און 3 פאסאזשירען מיט'ן שאפער זענען שטערבליך פערוואונדעט געווארען.

די פערוואונדעטע פאסאזשירען הייסען: וול. שלוסארסקי (60 יאהר אלט), זיין פרוי און איינער וויקטאר ווערכנער. דער שאפער—יאן באראווסקי.

היינט אינדערפריה איז פרוי שלוסארסקא געשטארבען אין שפיטאל, נישט קומענדיג די גאנצע צייט צום בעוואוסטזיין.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז קארנישען איז געפאהרען מיט א שנעלקייט פון 80 קילאמעטער א שעה. ער איז אפגעפיהרט געווארען אין דריטען קאמיסאריאט.

טויזענדער חסידים צו דער חתונה פון גערער רבי'ס שטיף-זוהן אין אטוואצק

אטוואצק, 10 (טעלעפאניש). טויזענדער חסידים זענען היינט אנגעקומען פון ווארשא און לאדז, כדי צו זיין דא אויף דער חתונה פון גערער רבי'ס שטיף־זוהן. עס איז אויך געקומען דער גערער רבי'ס ברודער ר' מענדעלע אלטער, דער פאביאניצער רב. די כלה איז א לאדזער מיידעל, אויך א פאמיליע פון גערער רבי. זעהר א שעהנע און איז אלט 17 יאהר. די כלה איז אויך א גרויסע מיוחסת, אן אייניקעל פון אמאליגען אלעקסאנדרער רבי ר' העניך וצ"ל. דער נדן פון פאר־פאלק בעטרעפט 7 טויזענד דאלאר. דער גערער רבי איז היינט געקומען צו פאהרען. די חתונה קומט פאר אין אנאווערס ווילע. מען שמועסט, אז דעם חתנ'ס פאטער ה' טעמקין, וועלכער איז געווען דער מאן פון דער אצטיגער גערער רביצין, און ער האט זיך מיט איהר געג'גט, זאל נישט קומען אויף די חתונה.

פון ווארשא האט מען איינגעלאדען צוויי קאפעלעס כלי־זמרים מוזיק, א חזן רעם, וועם אויך שפילען די אטוואצקער קאפעליע.

ווענען דער לאדזער יוד. גמינע
2 פראצעסען אין אדמיניסטראטיווען טריבונאל

ווארשא, 10 [טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט] נעכטען האט דער אדמיניסטראטיווער טריבונאל געדארפט פערעפענטליכען די אורטיילען אין 2 פראצעסען בנוגע דער לאדזער יודישער גמינע.

דעם ערשטען פראצעס האט פעריפהרט פרנס פלאטאו געגען די גזעצליכקייט פון די וואהלען צו דער לאדזער קהלה, דעם צווייטען פראצעס האט פעריפהרט פרנס האפמאן געגען דעם, וואס אין דער קהלה־פערוואלטונג געפינען זיך צוויי שוואגערס [די ה"ה מינצבערג און מאקאווער] וואס איז לויט'ן סטאטוט נישט ערלויבט. דער טריבונאל האט בעשלאסען דעם אורטייל אין ערשטען פראצעס ארויסצוזאגען דעם 28 יוני, און צווייטען פראצעס דעם 5 יולי.

אפגענומען די רעכט ביי די „תרבות"-גימנאזיעס

ווארשא, [10] י. ט. א. טעלעפאניש) ווי די י. ט. א. דערוויסט זיך האט דאס בילדונגס - מיניסטער יום ארויסגעגעבען א פעראדנונג לויט וועלכער אלע העברעאישע גימנאזיעס אין פוילען האבען פערלוירען אפילו דאס ביסעל רעכט, וואס זיי האבען געהאט ביז איצט. נאך די קאנטראלעס וואס זענען דורכגעפיהרט געווארען אין די גימנאזיעס האט זיך „תרבות" געדרשט אז צוליב די גינסטיגע רעזולטאטען וועלען די רעכט פון די גימנאזיעס פערברייטערט ווערען.

די דאזיגע פעראדנונג איז העכסט געקומען אומערווארטעט.

דער זיג פון דער דרום-ארמעע אין כינא

פעקין, 10 [אטאו]) די פריהערדיגע הויפטשטאט פון דער פראווינץ שאנטונג — טסינאנפו איז בעזעצט געווארען דורך די מיליטער - אפטיילונגען פון דער דרום - ארמעע, וועלכע האט אויך - ארום צו פערצייכנען א גרויסען ערפאלג אין בורגער - קריג.

דאס רעגירונגס - מיליטער האט זיך בעצייטענס א רעקעצירט.

צו קיין צוזאמענשטויס איז נישט געקומען.

דער בעזוך פון מין. גראנדי אין ווארשא
דעמאנסטראציעס געגען פאשיזם און כבוד פאר מאטעאטי'ן

ווארשא, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער איטאליענישער אויסערן־מיניסטער גראנדי איז היינט געווען ביים מלוכה־פרעזידענט און ביים פרעמיער סלאוועק. 12 א זייגער ביינאכט איז גראנדי אפגעפאהרען קיין דרוסקעניק צום מארשאל פילסודסקי.

* * *

די בורזשואזע „פאלקסצייטונג" איז היינט קאנפיסקירט געווארען צוליב אן ארטיקעל געגען דעם בעזוך פון איטאליענישען אויסערן־מיניסטער גראנדי.

* * *

היינט אין אווענט זענען אויף רימארסקי און פלאץ באנקאווי פארגעקומען דעמאנסטראציעס פון יודישע ארבייטער געגען פאשיזם און מאניפעסטאציעס פאר'ן אנדענק פון מאטעאטי.

* * *

אין אווענט איז פארגעקומען א זיצונג פון ווארשאווער שטאט־ראט. די ארבייטער ראטמענער (פ.פ.ס., בונד, פועלי־ציון) האבען אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון איטאליענישען אויסערן־מיניסטער גראנדי דעמאנסטרירט געגען פאשיזם און אפגעגעבען כבוד דעם אנדענק פון מאטעאטי. ראטמאן עהרליך האט געהאלטען א רעדע, דער פארזיצער יאוואראוזסקי האט געשטערט דעם ראטמאן עהרליך צו פערענדיגען די רעדע.

זנדיגט דער צוזאמענפאהר פון „פיאסט". דער צוזאמענפאהר איז געווען א שטרענג פערטרויליכער. אין דער פאליטישער רעזאלוציע ווערט שארף אנגעגריפען דער נאך־מאי־רעזשים און ס'ווערט פערלאנגט די פעראייניגונג פון אלע פויערים־פארטייען.

צוזאמענפאהר פון „פיאסט"

קראקא, 10 (טעלעפאניש). ס'האט זיך פער

ערב א שפאלטונג אין „בעבע"

ווארשא, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די סאנאציע־גרופע „פערבאנד צו פערבעסערען די רעפובליק" האט זיך צוקריגט מיט'ן „בעבע"־קלוב. מ'שמועסט וועגען א שפאלטונג. צו דער דאזיגער גרופע געהערען 30 רעפוטאטען. דער פערבאנד גיט ארויס אן אייגענע צייטונג „פושעלאם".

צוגרייטונגען צום קאנגרעס פון „צענטראלעוו"

ווארשא, 10 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין די קרייזען פון „צענטראלעוו" גרייט מען זיך שטארק צום קאנגרעס פון „צענטראלעוו" וואס קומט פאר אין קראקא דעם 29 יוני.

די צוגרייטונג ווערט געפיהרט אזוי, אז אין קאנגרעס זאלען פערטרעטען ווערען די ברייטסטע מאסען, „ווידוואלעניע" פיהרט א דורך מיטינגען אין די דערפער, וואו ס'ווערען אנגענומען רעזאלוציעס געגען מארש. פילסודסקי, און ס'ווערט געזאגט, אז די אינטערעסען פון דער מלוכה ליגט, אז דער מארשאל זאל דעמיסיאנירען.

דאס בלוטיגע געשלעג אין פאלעניץ

ווארשא, 10 (טעלעפ. פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט דעם בלוטיגען אנפאל פון די „רויטע" אויף דעם בונדישען פעראיין אין פאלעניץ, בעת וועלכען ס'זענען שווער פערוואונדעט געווארען 4 ארבייטער, זענען אין משך פון דער היינטיגער נאכט דורכגעפיהרט געווארען מאסען־ארעסטען צווישען קאמוניסטען אויף דער אטוואצקער ליניע. בלויז אין אטוואצק זענען ארעסטירט געווארען 20 פערזאן. - אינטערעסאנט איז, אז די ארעסטירטע קאמוניסטען אין אטוואצק ווארפען ארויף די שולד פאר'ן אנפאל אויף זייערע ווארשאווער חברים.

זשאבאטינסקי'ס א פאדערונג צו דער א"י-רעגירונג

לאנדאן, 10 [י. ט. א.] טעלעגראפיש) זשאבאטינסקי וועלכער איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע איבער דרום - אפריקא, האט זיך געווענדעט מיט א פאדערונג צום קאלאניאל - אמט, אז ער זאל צוריקגעשטעלט ווערען אין זיינע רעכט, אלס שטענדיגער א"י-איינוואוינער.

זשאבאטינסקי פאדערט אז די א"י רעגירונג, זאל אהן שום בעדינגונגען, צוריקציהען די פעראדנונג, וועלכע אנטזאגט זיין צוריקקעהרען אויף אריינצופאהרען קיין א"י.

ווידער וועגען גרינדען א פאלעסטינא-פארלאמענט

ירושלים, 10 [אטאו]) „טעלעגראפען-אוניאן" מעלדעט, אז אין די מאסגעבענדע קרייזען ווערט ווייטער ערנסט בעטראכט דער פלאן פון גרינדען א פאלעסטינא-פארלאמענט, וועלכער זאל בעשטעהען פון 20 מיטגלידער און דרייסיג אראבישע און 6 יודישע דעפוטאטען.

דער פלאן זאל שטעהען אין אונמיטעלבארען צוזאמענהאנג מיט דער כוונה צו בעשטימען דעם טראנסיארדאנישען סעניאר אבדאלאה אלס קעניג פון פאלעסטינא.

שווערע אויטא-קאטאסטראפע

ניו - יארק, 10 [אטאו]) אין סוראטאן [פענסילוואניען] איז פארגעקומען א שווערע אויטא - קאטאסטראפע, בעת וועלכער ס'זענען אומגעקומען זיבען פאסאזשירען.

היינטיגער פראטעסט-טאג אין ווארשא
אלע יודישע געשעפטען און ווארשטאטען וועלען זיין געשלאסען

ווארשא, 10 [טעלעפאניש] דער היינטיגער יודישער פראטעסט - טאג אין ווארשא, וועלכער ווערט אויסדריקען די מעכטיגע שטימע פון דעם גרעסטען יודישען קיבוץ אין אייראפא געגען דער גזירה פון דער שליסען די טויערען פון ארץ - ישראל פאר דער וואלצים עמיגראציע, האט ארומגענומען אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ווארשא.

פון די אנפיהרענדע יודישע קרייזען אין ווארשא ווערט געמאכט אלע הכנות, אז די פראטעסט - דעמאנסטראציע זאל זיין אימפאזאנט און מאכען א שטארקען איינדרוק. די שטים פון פוילישען יודענטום מוז דערהערט ווערען.

עס מעלדען זיך כסדר צעהנדליגער פאליטישע און געזעלשאפטליכע - ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און פראפעסיאנעלע פעראיינען, וועלכע וועלען זיך בעטייליגען אין דער דעמאנסטראציע מיט זייערע פאהנען און טראנספאראנטען.

דעפ. פארבשטיין, וועט אין א ברעשטענדיגונג מיט דער מאכט, פעסטשטעלען דעם גענויען פלאן, דורך וועלכע גאסען די דעמאנסטראציע וועט דורכגעהן. אלע יודישע געשעפטען און ווארשטאטען וועלען פון 6 א זייגער אן זיין געשלאסען.

א פויער האט ערמארדעט און געפרעסען קינדער
שרעקליכע ענטדעקונג הינטער ווארשא

ווארשא, 10 [טעלעפאניש] א שרעקליכע ענטדעקונג איז געמאכט געווארען אין דארף יאנאדוב [וואלאמער האיעוואדזטווא].

זינט א געוויסער צייט האבען אין דארף אנגעהויבען פערשווינדען קליינע קינדער און מען האט בשום אופן נישט געקאנט דערגעהן, וואס מיט די קינדער האט פאסירט.

פאריגען פרייטאג, איז פערשוואונדען געווארען א 2־יעהריגע טעכטערל פון פויער ליפסקי.

די אויספארשונג, וואס איז ארום דער זאך פערגענומען געווארען, האט פעסטגעשטעלט, אז דאס קינד האט זיך ארומגעדרעהט נעבען הויזעל פון 64־יעהריגען יאן זשולינסקי, וואס געפינט זיך הינטערן דארף. עס איז דעריבער געפאלען א חשד אויף זשולינסקי, אז ער האט א שייכות צו די אומגליקען מיט די קינדער און פאליציי איז געקומען צו איהם אויף א רעוויזיע.

און אט האט מען דא אין קעלער אנגעשטויסען אויף ביינער פון קליינע קינדער.

מען האט געטעמט זשולינסקי'ן אויף א קרייז פערהער און ער האט זיך ס'סוף - כל - סוף מודה געווען אז ער האט די אלע פערשוואונדענע קינדער ערמארדעט און זייער פלייש אויפגעגעסען...

ווען די פויערים האבען זיך דערוואוסט וועגען דער זאך, האבען זיי דעם פערברעכער געוואלט לינטשען. דער פאליציי איז קוים געלונגען איהם ארויסצופיהרען אין ארעסט.

זשולינסקי איז געווען א גייסטיג - קראנקער און ליגט דרייסיג יאהר אין עד געוואוינט אינזאם.

נאכ'ן אראפברענגען איהם אין ארעסט האט זשולינסקי פלוצלונג בעקומען א נערווען אנפאל און איז געשטארבען. דער קערפער איז פערבליבען צום רשות פון פראקוראר.

לאדז
11 יוני 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
11 יוני 1930

א נעסט
פון רעאקציע און אנטיסעמיטיזם

א פערביסענע עקשנותדיגע מלחמה האט זיך פונאנדערגעפלאקערט צווישען דער דייטשער מדינה טירינגען פון איין זייט און דער מלוכה־רעגירונג פון גאנץ דייטשלאנד פון דער אנדערער זייט.

טירינגען געהערט צו די קלענסטע מדינות פון דער דייטשער מלוכה. פון 65 מיליאן איינוואוינער אין דייטשלאנד, האט טירינגען א גאנצע און ערשט־האלבן מיליאן, קוים. אבער האט טירינגען א גרויסע חשיבות. שוין זינט די מאנארכיסטישע צייטען האט געשטאנען די אוניווערזיטעט פון יענא מיט איהרע גרויסע פאבריקערע וועלט־געלערנטע. דארט זענען געווען אזעלכע בעריהמטקייטען, ווי העקל און אייקן. נאך בעריהמטער איז אבער געווען טירינגען צוליב וויימאר. דארט האבען געוואוינט די גרעסטע 2 דייטשע גאונים: געטע און שילער. קיין וויימאר זענען געקומען פילגרימען פון דער גאנצער וועלט. די שטאט איז געווען דער גרעסטער קולטור־צענטער פון דער דייטשער מלוכה.

אויך נאך דער רעוואלוציע האט וויימאר געשפילט א גרויסע ראלע. בשעת אין בערלין האט געשטיבעלט און געריבעלט פון אומרואיגע רעוואלוציאנערע כוחות, פון אנארכישע באנדעס און פון טעראריסטישע אקציעס, האט מען אין וויימאר גע־עפנט די גרינדונגס־פערזאמלונג, וועלכע האט גע־שאפען די מאדערנע דייטשע קאנסטיטוציע און אויפגעלייגט דעם יסוד פאר דער היינטיגער דייט־שער רעפובליק.

אין די ערשטע יאהרען נאך דער רעוואלוציע איז טירינגען געווען דאס רויטסטע לאנד אין דער גאנצער דייטשער מלוכה. אין טירינגער סיים האבען די סאציאל־דעמאקראטען געהאט א מעהרהייט. די אוניווערזיטעט פון יענא איז בעהערשט געווען פון אן עכטען קולטור־ליבעראלען גייסט. דאס איז געווען בעזונדערס וויכטיג פאר די יודען, וועלכע האבען קיינמאל נישט געהאט קיין ארט אנדערש, ווי זיי זענען געווארען ארויסגעווארפען פון רוסלאנד. ווי אמאל אין בערן און אין גענף, איז די ערשטע פינף יאהר נאך דער רעוואלוציע דער יענאער אוניווערזיטעט געווען דער קולטור־פלאץ פאר דער יודישער יוגענט. הונדערטער יודישע סטודענטען האבען אין יענא געלעבט און זיך גע־לערנט. די לעבענס־פערהעלטענישען זענען געווען וואל־וועל, די בעהאנדלונג א פריינטשאפטליכע און די קולטור־מדרגה פון אוניווערזיטעט איז געווען א הויכע. דאס האט געדויערט פינף יאהר.

ביי די פארגעקומענע וואהלען אבער האבען די סאציאל־דעמאקראטען געליטען א מפלה. א קאנסער־וואטיווער פארלאמענט און א קאנסערוואטיווע רעגי־רונג זענען געקומען אויפ'ן ארט פון דער פריהער־דיגער סאציאל־דעמאקראטישער הערשאפט. מען האט זיך גענומען געוויס אין א ... די אוניווערזיטעט האט מעהר נישט אויסגעזעהן קיין „אויסלענדער". דער גאנצער פריהייטליכער גייסט פון טירינגען איז געווארן פערפלאנצט און צוקוועטשט דורך א שווערער נאציאנאליסטישער פויסט. טירינגען האט אויפגעהערט צו זיין א פרייע לאנד און האט אנגעהויבען צו מאכען א חברשאפט מיט בייערן געגען פרייסען און געגען דער מלוכה.

גראד אין דעם אמאל אזוי פרייען טירינגען האט זיך געבילדעט א קאאליציע פון די רעכטע פאר־טייען מיט די עקסטרעמע נאציאנאל־סאציאליסטען. איינער פון די ערגסטע און פערביסענסטע שונאים פון דער דייטשער רעפובליק איז געווארען אינערן־מיניסטער, דער נאציאנאל־סאציאליסט ד"ר פריק. באלד נאכדעם ווי ער איז געווארען היינט אין טירינגען און מען זעהט באשיינפערליך, ווי ער וויל פערוואנדלען די טירינגען אין א באזע פאר דער ארגאניזאציע פון אלע קאנטר־רעוואלוציאנערע פינסטערע כוחות. ד"ר פריק ווארפט אראפ אלע אלטע פרעפעקטען און די שטעט און שטעלט אהין אויף זייער ארט זיינע נאציאנאל־סאציאליסטישע חסידים. אין די שולען האט ער איינ־געפיהרט נאציאנאליסטישע תפילות מיט א רייך אנטיסעמיטישער טענדענץ. ער פערשפרייט אלס מי־ניסטער רכילות און די בזיונות־רייד געגען דער מלוכה־מאכט. ער פיהרט אויס אלע גזרות וועלכע ווערען ארויסגעגעבען דורכ'ן בעקאנטען אנטי־סעמיט, היטלער און מ... זעהט בולט, אז ... נען וויל ד"ר פריק אריבערטראגען אנ' אן אנטיסעמיטישע כוואליע איבער גאנץ דייטשלאנד.

די פריהערדיגע מלוכה־רעגירונג פון מילער־סעווערינג האט די כוונה פון ד"ר פריק זעהר גוט אין זיך בענומען. מיט א רוהיגקייט און זיכערקייט האט סעווערינג מודיע געווען דער רעגירונג פון טי־רינגען, אז כל זמן זי וועט זיך נישט אפזאגען פון איהרע נאציאנאליסטישע מעטאדען, וועט זי נישט בע־קומען קיין שטיק פון דער מלוכה.

ס'איז אבער נישטא קיין ספק, אז ד"ר פריק און זיינע חברים וועלען בלייבען פעסט ביי זייער נאצי־אנאליסטישער פאליטיק און אז די מחלוקת צווישען טירינגען און דער מלוכה־רעגירונג וועט זיך פונאנ־דער פונאנדערפלאקערן, אפשר נאך מיט א גרעסע־רען ברען און נאך מעהר פערביטערטקייט.

אין דעם איצטיגען קאמף שפילען אויך א ראלע די יודען. די טירינגער יודען האבען פערעפענט־ליכט א בריף צום מלוכה־אינערן־מיניסטער בזה הלשון: „אונזער אמונה איז בעליידיגט. מיר ווענ־דען זיך צו דער אומפארטייאישקייט פון מלוכה'שען אינערן־מיניסטער, צו אייער גערעכטער פערשטענ־דיגונג און רעליגיעזע שאלות און אין אייער מענש־ליכקייט אלס מענש.

דער בריף פערענדיגט זיך: „אונזער מענש־ליכע [illegible] מיר אליין [illegible] געגען שנאה, נידריגקייט און רכילות, איהר, הער מיניסטער, אבער מוזט פערטיידיגען אונזערע קאנס־טיטוציאנעלע זכות אלס בירגער פון דער דייטשער מלוכה".

דער קאמף איז ערנסט און אנהויב. דער המשך און דער סוף קענען ברענגען סורפריזען.

ב. פ.

מ'מוז זארגען פאר'ן קערפער און פאר'ן גייסט
רעדע פון הערבערט סעמיועל אויף אן אקאדעמיע לטובת דעם „ארט" אין לאנדאן

לאנדאן (יט"א) אין בנין פון ענגלישען פאר־לאמענט איז פארגעקומען אן אקאדעמיע געווידמעט דער טעטיגקייט פון „ארט". מיט א גרעסערער רעדע איז ארויסגעטרעטען סער הערבערט סעמיועל, וועל־כער האט ערקלערט, אז חוץ דער גייסט פון יודי־שען פאלק רוהט אין א"י, געפינט זיך אבער זיין גוף אין אנדערע לענדער. מען מוז דעריבער זארגען פאר דעם קערפער גלייך ווי פאר'ן גייסט, און קיין שום בעדינגונגען וועט א"י נישט זיין אימשטאנד צו נעהמען אהיים פאר אלע 8 מיליאן יודען פון מזרח אייראפא, כדי צו פערבעסערען די נויטען פון די מזרח־אייראפעאישע יודען, אנטוויקעלט זיין טעטיג־קייט דער „ארט". דער „ארט" בעמיהט זיך פראָ־דוקטיוויזירען די יודען און מאכען זיי זעלבסטשטענדיג. די דאזיגע טעטיגקייט פערדינט דעם „ארט" די אלגעמיינע שטיצע און סימפאטיע.

ד"ר לעוואוויטש און ד"ר סינגאלאווסקי האבען נאכדעם אפגעגעבען אן אלגעמיינעם בעריכט וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון יודען אין סאוויעט־רוסלאנד און פוילען. הונדערטער יאהרען לאנג נאצ־יאנאלער אונטערדריקונג — האבען אנגעוויזען די רעדנער — האבען געצוואונגען די יודען צו פער־נעהמען זיך קורס־כל מיט האנדעל. ביי הונדערטע שוועער איז די לאגע אין רוסלאנד, וואו די אפשאפונג פון פריוואטען האנדעל האט פערארימט די ווירט־שאפטליכע ראזון פון א דריטעל פון דער יודישער בעפעלקערונג. דאס אריינציהען יודען אין פראדוק־טיווע ארבייט — איז דא דער איינציגער מיטעל אויסצוגלייכען די לאגע פון יודישער מיט דער נישט־יודישער בעפעלקערונג. דער אפטייל פון „ארט" מיט דער סאוויעט־רעגירונג וועגען פרייע אריינפיהר פון מאשינען איז רוהיג־שטאטע. פאר די רעקלאמירטע יודען — האט געשאפען ארבייטס־מעגליכקייטען פאר 11,000 יודישע משפחות. אין משך פון לעצטען יאהר האט דער „ארט" געשאפען און בעגרינ־דעט מיט מכשירים קאאפעראטיווע ווערקשטאטען אין 20 שטעט. די נעץ פון שולען, וואס ווערט סובסידירט דורך „ארט", נעמט ארום 98 שולען מיט 8000 שילער.

צו דער אקאדעמיע זענען רעדהאלטען געווארען בעגריסונגען פון אונטערשטאטס־סעקרעטאר פאר אויסערן ענינים ד"ר דאלטאן און פון פרעזידענט פון „באורד אף עדוקיישן" סער פערסי...

די פראטעסט־אקציע געגען דער עמיגראציע־גזירה אין ענגלאנד
גרויסע פראטעסט־אקציעס אין פערשידענע שטעט

לאנדאן (יט"א) אויסער דער אימפאזאנ־טער פראטעסט־פערזאמלונג אין לאנדאן, וועגען וועל־כער מיר האבען שוין טעלעגראפיש מיטגעטיילט, זע־נען אין משך פון דעם זעלבען טאג און א גאנץ גרע־סערע שטעט אין ענגלאנד פארגעקומען גרויסע יו־דישע פראטעסט־פערזאמלונגען געגען דער אמיגרא־ציע־גזירה אין ארץ־ישראל. אין לייטשעסטער האט די פראטעסט־פערזאמלונג בעשלאסען איבערצושיקען דעם פרעמיער־מיניסטער א רעזאלוציע מיט דער פא־דערונג צוריקצוציהען די פעראָרדנונג וועגען אפשטעל־לען די איינוואנדערונג אין ארץ־ישראל.

די פאלקס־פערזאמלונג אין ליווערפול האט ארויסגעריקט איהר עמפערונג צוליב פרעכען דורך דער מאנדאט־מאכט איהרע פערפליכטונגען אין ארץ־ישראל. אויף דער פראטעסט־פערזאמלונג אין מאנטשעסטער האט דער גענעראל־סעקרעטאר פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע ה' ישראל קאהען רעפערירט וועגען דער פאליטישער לאגע אין ציו־ניזם. עס האבען נאך גערעדט די ה"ה א. נתום און געוויל יאסקי.

צום סוף איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע וואס קריטיקירט שארף די שטעלונג, וועלכע די ענגלישע רעגירונג האט פערנומען אין „ווייסען בוך". די רעזאלוציע פאדערט פון דער רעגירונג צו פער־עפענטליכען אן ערקלערונג, צי האט זי דעם אבזיכט צו פיהרען אין ארץ־ישראל א פאליטיק אין הסכם מיט די פערפליכטונגען, וואס זענען גאראנטירט געווארען אין דער באלפור־דעקלאראציע און אין דעם מאנדאט. עס זענען אויך פארגעקומען פראטעסט־פערזאמלונגען אין גלאזגא, דובלין, בעלפאסט, ניו־פארט און אנדערע שטעט.

א רב ווערט ארויסגעשיקט פון רומעניען
ווייל ער איז א פוילישער בירגער

טשערנאוויץ (יט"א) די טשערנאוויצער פאר־ליצייאמט האט פעראָרדנט ארויסצושיקען פון רו־מעניע דעם אנגעזעהענעם רב פון דער גרויסער יודישער קהלה אין סוטשאווא הרב משולם ראט דער־פאר, ווייל ער איז א פוילישער בירגער. די דאזיגע פעראָרדנונג האט ארויסגערופען א שטארקע פער־ביטערונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. הרב ראט האט זיינער צייט בעקומען פון רומענישען קולט־טוס־מיניסטעריום אן ערלויבניש צו פערנעמען דעם ראבינער־אמט אין סוטשאווא.

50 יאהריגער יובל
פון א וויכטיגער בעוועגונג ביי יודען

דער „זונדעלעוויטש־קרייז", וואס האט פראפאגאנדירט, אז יודען זאלען זיך נעהמען צו ארבייט און קאלאניזאציע. — יעקב גארדין און די „ביבלישע ברודערשאפט". — די אידעאליסטישע שטרעמונג צווישען דעמאלטיגע יודישע סטודענטען. — וואס האט אונז יענע צייט געבראכט?

דאס יאהר 1880 איז געווען איינע פון די וויכ־טיגסטע דאטעס אין דער נייער געשיכטע פון יודי־שען פאלק. עס וואלט נישט זיין פאלש, ווען מען זאל זאגען, אז אין דעם יאהר האט אונזער געשיכטע גענומען א נייע ווענדונג.

קודם כל האט זיך אין יענעם יאהר אנגעהויבען די עמיגראציע קיין אמעריקא, וועלכע האט אין א קורצער צייט אנגענומען די פארמע פון א מאסען־עמיגראציע. אונזערע גרויסע און קלענערע יודישע ישובים אין אמעריקא האבען זיך דעמאלט אנגעהויבען ארויסצובילדען פון דער אלגעמיינער בעפעלקע־רונג און זיך ארויסקריסטאליזירען אין א ספעציפיש־יודישער פארם; און בשעת עס האט זיך מיט צוויי יאהר שפעטער, אין 1882, אנגעהויבען דער געלויף קיין אמעריקא, ווען אלע די, וועלכע האבען נאר גע־האט די קלענסטע מעגליכקייט האבען פערלאזען זייערע היימען, זייערע בעבעכעס, און דאס גאנצע ביסעל ארימקייט און זייערע איינגעווארצעלטע, איינ־געזעסענע פלעצער אין צארען־לאנד, און זענען אנטלאפען פון דארטען, ווי פון סדום און עמורה, האבען די נייע אימיגראנטען אין דעם נייעם לאנד, אויף נייער ערד און אונטער נייעם הימעל, געפונען אן אנהאלט אויף וואס אנצושפארען זיך. עס האבען שוין פונקציאנירט געוויסע יודישע אינסטיטוציעס און געוויסע קהלות, וועלכע האבען די נייאריבערגע־קומענע געהאלפען מיט ראט און מיט טאט.

דאס יאהר 1880 איז אבער נישט געווען אזוי וויכטיג אלס א יאהר פון יודישע וואנדערונגען, נאר אלס א יאהר, ווען משוחרריגע פראדוקטיווע אר־בייט איז געווארען אן אידעאל, צו וועלכען דער בעס־טער טייל פון דער יודישער יוגענד האט אנגעהויבען צו שטרעבען און זיך צו בעוועגען. אין יענעם יאהר איז ארויסגעקומען דער גרויסער לאזונג: „אהב את המלאכה ושנא את הרבנות" (ליב די אר־בייט און האב פיינט די רבנות), אין יענער צייט ווען דאס גאנצע יודישע לעבען איז געהאנגען אין דער לופט, אהן אן עכט־עקאנאמישען יסוד, ווען די גופס און ווינט־פרנסות וואס זענען געווען אפהענגיג פון צופאלען, זענען געווען די הויפט־קוואלען פון דער חיונה, איז אזא לאזונג געווען א דרייסטער, רעוואָ־לוציאנערער אויפטו, וועלכער האט, פערשטעהט זיך, בעגעגנט נישט ווייניג שטרויכלונגען אויף זיין וועג און האט געהאט א שווערען געראנגעל ביז וואנען ער איז געווארען אנערקענט.

אין יענעם יאהר איז געשאפען געווארען די סביבה — טאקע צוליב אט די נייע ווענדונגען און שטרעמונגען אין דער ריכטונג פון פיזישער ארבייט — וואו עס זענען מיט א קורצער צייט שפעטער געבוירען געווארען פון איין זייט די „בילו"—בעווע־גונג*) פון וועלכער עס איז ארויסגעוואקסען דער ציוניזם און דער נאציאנאליזם. און פון דער צווייטער זייט די עט־עולם־בעוועגונג, פון וועלכער עס איז טיילווייז ארויסגעוואקסען דער סאציאליזם, און דער אינטערנאציאנאליזם אויף דער יודישער גאס.

אין יאהר 1880 האט אין דעם הארץ און קאפ פון דער יודישער גאס, אין ווילנא, וואס איז אלס די שטאט פון חכמים און סופרים מיט רעכט געווארען בעקרוינט מיטן נאמען: ירושלים פון ליטע, ענט־וויקעלט א גרויסע טעטיגקייט דער בעריהמטער יודיש רעוואלוציאנערער קרייז דער „קרייז פון זונדעלע־וויטש" אזוי ווי ער איז געווען באוואוסט אין די אינ־טעליגענטישע און ארבייטער־קרייזען אלס „קרוזשאק זונדעלעוויטשא".

א נאהענטער פריינד, (סיי אין פערזענליכען, סיי אין גייסטיגען זין), פון די גרויסע רוסישע רעוואָ־לוציאנערען, די פיהרער פון דער „נאראדנאיא וואָ־ליא" זשעליאבאוו, סאפיא פעראווסקאיא, קיבאלטשיץ און גרינעוויצקי האט זונדעלעוויטש פערשפרייט די אידעאלען פון די „נאראדאוואלצעס" צווישען דער יודישער שטודירענדיגער יוגענד, די מיטגלידער פון זונדעלעוויטשעס קרייז זענען געגאנגען אין פאלק און וואסער און האבען זיך מיט גרויס מסירת־נפש מקריב געווען אויפ'ן מזבח פון דער רוסישער פריי־הייט.

ביי די רוסישע רעוואלוציאנערען איז געווען א אידעאל „צו גיין אין פאלק" (וו נאראד), וואס דאס האט ביי זיי געמיינט צו גיין אין די דערפער צווישען די פויערים, לעבען מיט זיי אויף זייער שטייגער, רעדען אויף זייער שפראך, און אין דער איינציגער שפראך און אין דער איינציגער צייט וועקען ביי זיי דעם בעוואוסטזיין און זיי דערציהען צו עקאנאמישער און פאליטישער טעטיגקייט. יודען האבען אבער נישט געהאט קיין אייגענע פויערים, אבער די דער־פער איז געהאנגען דער צארישער געזעץ: „ראסיס־יעווריעעוו", יודען האבען צו לאנד און ערד־ארבייט נישט געהאט קיין צוטריט, דאס יודישע ארבייטענ־דיגע פאלק איז בעשטאנען פון די שטאטי־שע בעלי־מלאכות, האבען דעריבער די יודישע רעוואלוציאנע־רען פון יענער צייט מקיים געווען די מצוה פון „גיין אין פאלק" דורך דעם, וואס זיי האבען גע־ווארפען זייערע אינטעליגענטע פראפעסיעס און קאר־ריערעס און געווארען האנד־ארבייטער: שוסטערס, שניידערס, סטאליארעס, מולארעס, שטעפערס, בלע־כערס א.א.וו. נישט נאר צווישען דער שטודירענדער יוגענד, אויך אבער די ישיבות האט אנגעהויבען צו שוועבען דער רעוואלוציאנערער גייסט, פון א סך ישיבה־בחורים, „וואלילע לערנער" — מאנכע פון זיי האבען שוין געהאט סמיכות אויף רבנות — האר־בען פערביטען די פיר ווענד פון בית־המדרש אויף די פינסטערע ענגע ווארשטאטען פון יודישע בעלי־מלאכות און האבען געמאכט א לעבען פון זיעה יגיע כפם.

אין אנפאנג אלס מיטעל צום צוועק אלס א וועג, ווי אזוי צו גרינגער דורכצופיהרען די רעוואלוציע און מיט דער צייט פיזישע ארבייט געווארען ביי מאנכע יודישע יונגעלייט און מיידלעך א צוועק פאר זיך אליין. דער פשוטער בעל־מלאכה, וואס האט ביז דעמאלט פערנומען א זעהר נישט־בכבודיגען פלאץ אין יודישען סאציאלען לעבען איז דערהויבען געווא־רען. דער יודישער לופט־ און ווינט־מענש האט ביסלעכווייז אנגעהויבען אפצושאטצען פאר דעם ראַ־רעמעסלעניק, פאר די פועלים, און די בעלי־מלאכות צו וועלכע מען האט זיך אנגעהויבען פערהאלטען מיט מעהר דרך ארץ.

גלייכצייטיג, פאראלעל, אבער אינגאנצען אומ־אפהענגיג פון דער ווילנער יודישער רעוואלוציאנע־רער יוגענד, האט אין דרום־רוסלאנד געהערשט אן אנדער סארט בעוועגונג, וואס האט שטארק בעטאנט און אונטערגעשטראכען די וויכטיגקייט, פון משותפ־דיגע ארבייט. דאס איז געווען די בעוואוסטע „ביב־לייסקאיע בראטסטווא" וואס אונזער אומפערגעס־ליכער דראמאטורג יעקב גארדין איז געווען איינער פון די הויפט־אנפיהרער.

(סוף קומט)

א. ש. זאקס

*) בילו — איז א ראשי תיבות, א פערקירצונג פון די ווערטער „בית יעקב לכו ונלכה".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 11 יוני — טו סיון תר"ץ

זון-אויפגאנג 3.17
זון-אונטערגאנג 7.52

באנקראטען און פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אטאן שטעטלענדער פארבעריי אויף ראקיטשינער 17 האט זיך געווענדעט וועגן פראלאנגירען איהם די צאהלונגען. די פירמע עקזיסטירט זייט 1896 דער אקטיוו בעטרעפט 540.000 זל. פון דעם די נישט פליסיגע אקטיווען (מאשינען, געביידעס א. א. וו.) 450.000 זל. די קורצטערמינע פערפליכטונגען בעטרעפען 110.000 זל.

אויף דער לעצטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז ערקלערט געווארען אלס באנקראט די פירמע ק. גורינאוויטש מיט די שותפים קאנסטאנטי גורינאוויטש, מאריא גורינאוויטש און וולאקאדיא מאר-טוויעיעווא, מיטאינהאבער פון דער שאקאלאד-פאבריק אויף פארלעשנע 6, כדי די קרעדיטארען זאלען נישט קענען צוקומען צו דער פירמע האט מען זי פערקויפט פיקטיוו דעם ברודער סערגיי גורינאוויטש. דאס געריכט האט אנגעזעצט די פירמע פאר באנקראט. קאנסטאנטי גורינאוויטש איז ארעסטירט געווארען, די איבעריגע האט מען בעשטימט אונטער פאליציי אויפזיכט.

די רעגיסטראציע-אפטיילונג ביים האנדעלס-געריכט

רעגיסטרירט נישט קיין פירמעס מיט ענליכע נעמען

הענריק באנמיער און קאנסטאנטי ראזענפעלד זענען אינהאבער פון א קוידלען - אונטערנעמונג אין פאביאניץ. די פירמע איז ענטשטאנען אלס שותפות - געשעפט אין 1929 אונטערן נאמען „קאנסטאנטי ראזענפעלד און שותפים" אין א יאהר ארום האבען די אינהאבער פון דער פירמע געבעטען דעם רעגיסטראציע - ריכטער צו ענדערען דעם נאמען פון זייער פירמע אויף „קארבאווים" אינהאבער הענריק באנקיער און קאנסטאנטי ראזענפעלד. דער ריכטער האט די בקשה אבגעווארפען מיט דעם מאטיוו, אז אויב די פירמע האט געפיהרט געשעפטען אונטער'ן אלטען נאמען א גאנץ יאהר לויט אין אונטערעס פון די, וועלכע זענען מיט דער פירמע אין דער צייט פערבונדען געווארען, אז עס זאל בלייבען דער ערשטער נאמען. אויף צו ענדערען דעם נאמען פון דער פירמע דארפען זיין ערנסטע מאטיווען און א דרויס דעם איז נישט געוואונשען, אז די פירמע זאל טראגען עפעס אנאנימען-אקטען נאמען אין דעם פאל דעם נאמען „קארבאווים". אזוי אבער ווי ראזענפעלד און באנקיער האבען שוין אנגעהויבען בענוצען דעם ניי'עם נאמען פון דער פירמע אהן ערלויבניש, זענען זיי בעשטראפט געווארען מיט 100 זל. יעדער.

די בעשטראפטע האבען איינגעגעבען אן אפעלאציע. דאס אפעלאציאנס - געריכט האט אבער בעשטעטיגט די אויספיהרונגען פון דעם רעגיסטראציאנס-ריכטער. —

* * *

אליא שווירסקי, אינהאבער פון ראדיא - טעכנישען װארשטאט פיעטרקאווער 81 האט איינגעטראגען א בקשה וועגען רעגיסטרירען זיין אונטערנעהמונג אונטער דער פירמע „ראדיאפאן", די רעגיסטראציאנס אפטיילונג האט אפגעזאגט, ווייל עס עקזיסטירען שוין פירמעס אונטערן נאמען „ראדיאן", „ראדיאלא", „ראדיאפאן" אלזא ווער צוגעהערן אין קלאנג צו דעם נאמען וועלכע די נייע פירמע וויל געבען. שווירסקי האט געבעטען מען זאל געבען זיין פירמע דעם נאמען „ראדיאפאניא" אבער אויך אין דעם נאמען האט מען איהם אפגעזאגט, די שווירסקי האט איינגעגעבען אין אפעלאציאנס - געריכט, אבער אויך דאס אפעלאציאנס - געריכט האט אנערקענט פאר גערעכט די אויספיהרונגען פון דער רעגיסטראציאנס - אפטיילונג.

פראצעס וועגען אנפאל אויפ'ן פרעזעס אסקאר קאהן

(2) אין שטעטישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון משה עקשטיין 28 יאהר אלט (זאווישע 30) פאר אנפאלען אויפ'ן פרעזעס פון דער ווידזעווער מאנופאקטור אסקאר קאהן. אויף דער אנפראגע פון ריכטער, צי ער איז זיך מודה אין אנפאל, ערקלערט עקשטיין: כ'האב אפט געווארט אויפ'ן פרעזעס אסקאר קאהן ביים רוג טאראוווא, ווייל דאס איז דער איינציגער מענש אין לאדז וואס האט מיר געקענט שאפען א פאסטען ארער געבען שטיצע. קיין ארבייט האט ער מיר נישט געגעבען, נאר איינמאל מיר ארויסגעשיקט דורכ'ן וואשני פינף זלאטעס. און אזוינער בעגעגעניש קאנ'ען האט איהם עקשטיין געזאגט, אז ס'מוז זיך ענדיגען, אדער ער בעקומט ארבייט, אדער ער וועט געהען אין טורמע, ער האט אבער נישט געהאט ברעה עפעס צו טון. דאמאלס האט איהם קאן אונטערגעכאפט פאר'ן קראגען און ארייגעשלעפט אין פארטער-צימער.

דער עדות אטאן שטייגערט א פראקורענט פון דער ווידזעווער מאנופאקטור דערצעהלט, אז עקשטיין מאי האט קאן דערצעהלט איהם אז עפעס א יונגערמאן פערפאלגט איהם זייט עטליכע טעג און פאדערט פון איהם געלד, ער האט געהייסען מיטטיילען וועגען דעם דער פאליציי. דעמועלבען טאג ארום 2 א זייגער האט פרעזעס קאן אנגעקלונגען צום עדות און מיטגעטיילט, אז דער פערשוין געפינט זיך אין פארטיערניע אויף טארגאווא 61, ער איז אהין באלד געקומען און ארויסגערופען פאליציי. דער אנפאלער האט אין קאמיסאריאט נישט געוואלט געהן, האט מען איהם מיט דער הילף פון פאליציי געמוזט אפפיהרען אויף א טאקסובקע, נאכדעם האט דער אנגעקלאגטער עטליכע מאל געקלונגען צום עדות און איהם געדראהט, ער דראהט אויך צו שלאגען די טעלעפאניסטקע ווען זי וועט איהם נישט פערבינדען מיט'ן פרעזעס.

צוליב דעם, וואס פרעזעס קאן איז נישט געקומען אלס עדות איז דער פראצעס אפגעלעגט געווארען.

אפערע מיט פאלשע וועקסלען

(2) הערש גרונים, נתן בלאזאט און ישראל אוונער פלעגען קויפען עלעקטראטעכנישע מאטעריאלען ביי דער פירמע שולץ און קאמפ און פלעגען ריקען די קניות מיט קונדישע וועקסלען. צופעליג האט זיך שולץ דערוואוסט, אז זיינע קונים פערקויפען די ארטיקלען מיט 50 פראצענט ביליגער ווי זיי קויפען עס אליין; ער האט דאן נאכקאנטראלירט די וועקסלען און פעסטגעשטעלט, אז זיי זענען פאלשע. גרונים און אוונער זענען געמשפט געווארען און בעקומען: גרונים — 1 יאהר און אוונער — 9 חדשים טורמע בלאזאט איז ענטלאפען, מ'האט איהם שפעטער געכאפט און געכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען זיין פראצעס. בלאזאט האט זיך פארגעשטעלט אלס אינהאבער פון א טאנץ-שולע נאלדרינג און אויף דעם נאמען געקויפט סחורות און גערעכט זיי מיט קונדישע וועקסלען גרונים און געווען דער פערמיטלער און האט בעקומען פראוויזיע.

בלאזאט האט זיך מודה געווען. מ'האט איהם פערמשפט אויף 10 חדשים טורמע.

---

100 זל. שפענדעט חסד של אמת און מנחמי אבלים לאדז

און ווענדעט זיך מיט אנ'אפעל צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג

לאדזער בירגער!

מיר זענען זיכער געווען, אז די ווידנעשרייען פון דעם אונשולדיגען בלוט פון די 3 קרבנות, וואס זענען אומגעקומען ערב יו"ט אויף דעם טראגישטען אופן, וועט ארויסרופען א מיטלייד ביי אייך ליכען פון אייך, און איהר וועט אונטערשטיצען די פערבליבענע אלמנות ויתומים, וועלכע זענען כמעט פערבליבען אין אזא טרויעריגער לאגע, אין נויט און הונגער, צוגעהמענדיג ביי זיי די פערזארגערס און שפייזערס, וואס דער טראגישער צופאל האט זיי פערשניטען אין די בליהענדיגע יאהרען. 2 פון זיי האבען במסירת נפש געוואלט ראטעווען אנ'אומגעקומענעם אונבעקאנטען יוד, וועלכער איז געגאנגען פערדינען אויף א שטיקעל ברויט, און אלע צוזאמען האבען געטראפען דעם טויט אין גרוב.

אבער, צו בעדויערען, זעהען מיר, אז אונזערע לאדזער בירגער טראגען דעם גרויסען אומגליק, וואס לאדז האט געטראפען, רופען זיך נישט געהעריג אפ און האבען אפילו אינגאנצען פערגעסען וועגן דעם ענין. דאס צווינגט אונז צו אפעלירען צו אייערע געוויסען, לאדזער בירגער, און וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס: העלפט די פעראומגליקטע, זאל עס זיין אנשטאט אן'עגלה ערופה, זאל עס זיין אנשטאט א טרייסט נאך זייערע מענער און פאטערס!

נישט אכטענדיג אויף דער קריטישער לאגע אין וועלכען אונזער פעראיין געפינט זיך, און די שווערע לאסטען, וואס ליגט אויף אונזער פעראיין אין איצטיגען שווערען קריזיס האבען מיר געשפענדעט 100 זל. פאר די פעראומגליקטע פאמיליעס, און מיר רעכענען, אז די לאדזער בירגער און די וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס אין לאדז וועלען מיט א אפענער ברייטער האנד אונטערשטיצען אונזער אונטערנעמונג און פעראייביגען זייערע שפענדעס אין דער יודישער פרעסע.

די פערוואלטונג פון חסד של אמת ומנחמי אבלים בלודז.

פונ'ם ארבייטס-געריכט

(ב) דאס ארבייטס - געריכט האט געכטען בעהאנדעלט די אנקלאגען פון דעם נאכט - וועכטער פון די פעראייניגטע ווערקשטאטען פון שייבלער און גראהמאן פראנציסעק וויאלאק, וועלכער מאהנט ביי דער פירמע 141 זל. פערגיטיגונג פאר'ן קינדיגען פונ'ם פאסטען.

1 אין געריכט האט דער אדמיניסטראטאר פון די אנשטאלטען דערקלערט, אז ווילטשאק האט נישט גוט ערפילט זיינע פליכטען און דערפאר געקינדיגט געווארען.

דאס געריכט האט אבגעווענדעט די אנקלאגע.

(ב) אין סעפטעמבער 1929 האט דער פאבריקס - מייסטער פעטער לושקעוויטש אנגעקלאגט די פירמע טורנער אויף א דריי הונדערט-דיגע קינדיגונג אין ארבייטס-געריכט. דאס ארבייטס - געריכט האט די תביעה אנערקענט.

די פירמע טורנער האט דאן דערלאנגט אנ'אפעלאציע אין דאס קרייז - געריכט האט דעם אורטייל פון ארבייטס - געריכט אפגעשאפט. דאן האט לושקעוויטש אויף דעם אורטייל אנגעגעבען א קאסאציע אין העכסטען געריכט. דאס העכסטע געריכט האט מבטל געמאכט דעם אורטייל פון קרייז - געריכט און איבערגעגעבען דעם ענין נאך אמאל צו בעהאנדלען.

(ב) דאס ארבייטס - געריכט האט נעכטען צוגעפסקנט דער ווערטעלין מאריא שיינמאן (גדאנסקא 8) פון איהר ארבייטס - געבער יעזשי קאספשאק (לוטא מיסקא 9) 100 זל. געריכטס - קאסטען 50 זל. און פראצענט פונ'ם געלד פון מערץ 1929 ביז יאנואר מויוענד ניינהונדערט דרייסיג.

אויף דער זעלבער סעסיע האט דאס ארבייטס-געריכט צוגעפסקנט דעם ארבייטער וולאדימיעוש מיעלע (קלינסקי הרי און אכציג) פון זיין ארבייטס-געבער 495 זל. מיט 20 זל. געריכטס - קאסטען און 10 פראצענט פונ'ם געלד פון 10 מאי ל. י.

מאנטאג גרויסע מאסען-דעמאנסטראציע

פון לאדזער יודענטום געגען דער אימיגראציע-גזירה קיין א"י

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז געשאפען געווארען א ארגאניזיר קאמיטעט פון פערטרעטער פון אלע ציוניסטישע ארגאניזאציעס, ספארט - פערבאנדען א. א. וו. כדי איינצוארדנען א גרויסע מאסען - דעמאנסטראציע געגען דער אפשטעלונג פון דער חלוציש'ער עליה קיין ארץ ישראל.

די דעמאנסטראציע זאל איינגעארדנט ווערען מאנטאג דעם 16 ה. ח. און זי וועט ווארשיינליך געהן לויט פאלגענדען מארשרוט: אלע ארגאניזאציעס פערזאמלען זיך אויף דעם גרינעם מארק האלב 6 נאכמיטאג. פון דא אויס וועט דער צוג געהען איבער די גאסען, זשעלאנא, גדאנסקא, צעגעלניאנא זאכאדניא קאנסטאנטינער פל. וואלנאשטשי, נאוואמיעסקא, זגערסקא ביז צום באלוטער-פלאץ, וואו דער צוג וועט זיך אויפלעזען. דער ארגאניזיר - קאמיטעט וועט אייך אויספאדערען די יודישע בעפעלקערונג צו שליסען די געשעפטען פון 6 א זייגער אוונט.

היינט, 9 א זייגער אוונט קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע א זיצונג פון די פערטרעטער פון אלע יודישע ווירטשאפטליכע, האנדווערקער און ספארט - ארגאניזאציעס און גאלם פון די שוהלען כדי ארומצורעדען די פערשידענע פראגען אין צוזאמענהאנג מיט דער פראטעסט - אקציע.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 פארם. און פון 5–9 אוונד
זינטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

ווער שטעלט זיך היינט

צו די פאבאר-קאמיסיעס?

היינט, מיטוואך דארפען זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1, אויף זאקאנטנא 82, די מענער פון יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פונ'ם 8-טען פאליציי-קאמיסאריאט, און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף די אותיות

K

מארגען HIJLŁNO

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2, אגראדאווא 34, דארפען זיך שטעלען די מענער פונ'ם יאהרגאנג 1909, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 13-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות

A B C D E R

מארגען F G H I J L

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3, אלעיע קאשטשושקי 21, דארפען זיך שטעלען אלע מענער פון קאטעגאריע B פון יאהרגאנג 1908 וואס וואוינען אין 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט

L Ł M N O P

מארגען פון R ביז Z

די פאבאר-קאמיסיעס הויבען אן אמטירען 8 א זייגער אין דער פריה. די פאבאר-פליכטיגע דארפען זיך שטעלען מיט די פערזענליכע דאקומענטען, אדער צייגנישען, ארויסגעגעבען דורכ'ן פאליציי-קאמיסאריאט, וועלכע בעשטעטיגען די אידענטישקייט פון דער פערזאן מיט די מיליטערישע אדראטשעניעס, רעגיסטראציע-צייגנישען, וועלכע זענען אויסגעשטעלט דורכ'ן מאגיסטראט פון לאדזי.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אין לאדזער פאוויאט

(א) שבת וועט אין פ. ק. אג. לאדזשפאוויאט (פעטריקאווער 187) פארקומען א צוגאב פאבאר קאמיסיע פאר די פאבאר פליכטיגע פון זגערזש, לודמערזש, ראדאגאשטש, טשאנאטשין, רעגלאוו און פאטשניען. מאנטאג דעם 16. — פון אלעקסאנדער, קאנסטאנטין, רוזא-פאביאניץ, טושין און פון די גמינעס באביץ, כאיני און בראיני.

דעם 17. — ברוס, ברושיצא, וועלקא, נאספאראוש קרושאוו, לאגעוניקי, נאזאמאלנא, כאמביעץ און וויסקיטנא.

אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע

נעכטען האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאר'ן חודש מאי, 1930 פאר די ארבייטסהילף פאר'ן חודש מאי, 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר אפריל אין אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין אונטערשטיצונגס-אמט, גדאנסקא 131 פון 9 ביז 14 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

היינט מיטוואך, דעם 11. —

G H I J

דאנערשטאג, דעם 12 —

K L Ł

פרייטאג, דעם 13 —

M N O

שבת, דעם 14 —

P R S

מאנטאג, דעם 16 —

T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וואס קומען זיך רעגיסטרירען מוזען האבען ביי זיך א פערזענליכען דאקומענט, אדער א.אנדערען דאקומענט, וועלכער זאל בעווייזען די אידענטישקייט; א לעגיטימאציע פון פ.א.פ.פ. (מלוכה'שען ארבייט פערמיטלונגס-אמט), וועלכע בעשטעטיגען דעם פאקט פון בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג פאר אפריל פון ארבייטסלאזען פאנד און דעם פאקט פון מעלדען זיך צום קאנטראל אין דער אפטיילונג פון פ.א.פ.פ., אין חודש אפריל און מאי.

דאס פערזיכערונגס ביכעלע פון קראנקען קאסע אין לאדז.

פראקלאמירט אויף זונטאג
אנ׳אלגעמיינעם פראטעסט-טאג געגען דער קאלענדער-רעפארם
גרויסע בעראטונג אין דער קהלה

נעכטען אין אוועגד איז אין לאקאל פון דער קהלה פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון מיטצ־פרעזעס בערגער אנ׳ענגע בעראטונג וועגען דער פראטעסט־אקציע געגען דער קאלענדאר־רעפארם, וואס ווערט זייט איינציגע טעג געפיהרט אין אונזער שטאט. אין דער בעראטונג האבען אנטיילגענומען די פארשטעהער פון די היגע ציוניסטישע, אגוד־ה־יסטישע ארגאניזאציעס, פון די פועלים, צענטראלען פוהרים־פעראיין, האנדווערקער־צענטראלע, קליינ־הענדלער־צענטראלע, בנות אגודת ישראל א. אנד.

אלע אנוועזענדע האבען אונטערגעשטראכען די גרויסע סכנה, מיט וועלכע די קאלענדאר־רעפארם בעדראהט דעם שבת׳דיגען טאג, הן אין נאציאנאלער, הן אין רעליגיעזער זייט. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו דרוקען די פראטעסט־בויגענס אויך אין דער העברעאישער שפראך, נאכ׳ן אפגעבען דורכ׳ן סעק־רעטאר א בעריכט פון דער ביז־איצטיגער טעטיג־קייט איז צוו. אגר. געווארען בעשלאסען צו פראר־קלאמירען אנ׳אלגעמיינעם זאמלונגס־טאג פון אונ־טערשריפטען אין די הייזער אויף זונטאג. בעזונדער וועט מען זאמלען חתימות אויף די ארוטיגע זמער־וואוינונגען.

אלע אגודה און פעראיינען האבען זיך פער־פליכטעט צוצושטעלען די זאמלער. א בעזונדער נעווינט וועט געלייגט ווערען אויף די היגע ישיבות, גימנאזיעס און פרויען־ארגאניזאציעס.

כדי מיט דער אקציע אנצופיהרען איז בע־שטימט געווארען צו שאפען א געמיינזאמער סעקרע־טאריאט מיט׳ן קהלה־פארשטעהער בראש.

מארגען וועט ער אויסארבייטען די ריכטליניען פון דער ארבייט.

קאמוניקאט

די יודישע קהלה אין לאדז האט אין משך פון א ריי יאהרען זיך בעמיהט ביים היגען מאגיסטראט, אז די עקזעקוציע־קאסטען פאר׳ן איינמאהנען דעם עטאט זאלען אנשטאט 15 פראצ. בעטרעפען בלויז א קליינעם אפצאהל פאר דער דאזיגער טרחה.

די קאמונאלע מאכט האט אבער אלע בעמי־הונגען אין דעם פרט ערלעדיגט נעגאטיוו, הגם לאדז איז געווען די איינציגע שטאט אין פוילען, — וואס האט יאהרעלאנג געמוזט טראגען אויף זיך אזא אומזיסטע שווערע לאסט.

ערשט א דאנק די השתדלות׳ן און א ריי מע־מאריאלען פון דער איצטיגער קהלה־פערוואלטונג, וועלכע זענען איבערגעשיקט געווארען דורכ׳ן מא־גיסטראט, האט די אויפזיכטס־מאכט נאך א לאנגע שקלא־וטריא בעשלאסען דעם ענין צו ערלעדיגען אויפ׳ן יסוד פונ׳ם געזעץ וועגען צוואנגס־עקזעקוציע.

דערמיט איז דער מאגיסטראט פערפליכטעט געווארען צו נעהמען אנשטאט 15 פראצ. בלויז א סכום פון 5 ג. ביז העכסטענס 3 פראצ. פון גרע־סערע עטאט־סומעס.

היות דאס דאזיגע געזעץ זעהט, לויטער, פאר אלס קלענסטען אפצאהל 5 ג. פאר עקזעקוציע־טרחה, קומט ממילא אויס, אז די שטייער־צאהלער, וואס טראגען בעצייטענס נישט אריין דעם עטאט אפילו אין דער הויך פון 5 און 10 ג., מוזען ליידען און אריינטראגען א צו גרויסען אויפמאהן־אפצאהל.

די קהלה־פערוואלטונג, וועלענדיג אויך די דא־זיגע שטייער־צאהלער בעווארענען, האט אונטערגע־נומען אלע מעגליכע שריט, אז זיי זאלען נישט בעד־עולה׳ט ווערען און תאפס צו פועל׳ן אנ׳ענדערונג לטובת דער ווייניג־פערמעגליכער יודישער בעפעל־קערונג.

כל זמן אבער די השתדלות פון דער קהלה איז נאך ענטגילטיג נישט ערלעדיגט געווארען, האט די קהלה־פערוואלטונג צוריקגעצויגען פונ׳ם מאגיסטראט אלע שטייער־רשימות פון 5 און 10 ג. אויף א חודש־צייט, כדי צו געבען א מעגליכקייט די קלע־נערע שטייער־צאהלער צו פערמייד׳ן אומזיסטע הוצאות.

אין שייכות דערמיט ווענדט זיך די קהלה־פער־וואלטונג צו אלע פערזאנען, וואס זענען בעשטייערט געווארען מיט 5 און 10 ג., אויסצונוצען דעם איבער־דערמאהנטען טערמין און זייער חוב לגבי דער קהלה צו ערפילען.

די געלד סכומען קענען איינגעצאהלט ווערען אין דער קהלה־קאסע אדער אין דיסקאנטא־באנק, פיעטריקאווער 43, אויב אפילו עס איז ביי די עטאט־צאהלער שוין געמאכט געווארען אנ׳ארעסט.

אויב די שטייער־צאהלער וועלען אין משך פונ׳ם חודש, ד. ה. פונ׳ם 15־טען יוני ביז׳ן 15. יולי, דעם עטאט נישט אריינטראגען, וועט די קהלה־פערוואלטונג, צום בעדויערען געצוואונגען זיין אויפ־דאסנייע איבערצוגעבען דעם מאגיסטראט די אויפ־מאהן־רשימות. די שולד און אחריות פאר די פחנם־דיגע קאסטען וועלען דעמאלט, פערשטעהט זיך, טראגען די בעשטייערטע גופא.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז.

לאדז, ד. 10. יוני, 1930.

רעמאנסירט און האלט ריין אייערע הייזער

(2) די פאליציי קאמיסאריאטען האבען בעקומען א פעראדענונג נאכצוקאנטראלירען, צי די הויז־בעזיצער האבען אויסגעפיהרט די פארשריפטען וועגען אפפרישען די הייזער און דעם רעמאנט אויף די טרעפ און אוביקאציעס. די הויזבעזיצער וואס האבען בעקומען די אויפפאדערונג אזא רעמאנט דורכצופיהרען דארפען עס מאכען אינ׳ם אנגעוויזענעם טערמין, אויב נישט וועלען זיי בעשטראפט ווערען. און די ארבייטען וועלען אויסגעפיהרט ווער־רען דורך דער שטאט אויפ׳ן חשבון פון הויז־בעזיצער.

שטאטישע ארבייטער וועלען ארבייטען נאר 5 טעג אין וואך

(—) אויף א פרעזידיום זיצונג פון מאגיסטראט איז בעשלאסען געווארען כדי צו פערגרעסערען די צאהל בעשעפטיגטע ביי די שטאטישע ארבייטען, צו בעשעפטיגען די ארבייטער 5 טאג אין וואך. אויב ס׳וועלען געשאפען ווערען נייע מיטלען אויף עפענט־ליכע ארבייטען, וועלען דאן בעשעפטיגט ווערען נאך ארבייטער.

„וואך פון פייערלעשער"

פון 22. ביז 29. ד. ח. וועט אין לאדז פאר־קומען א „וואך פון פייערלעשער". עס וועלען פאר־קומען נעכט־זאמלונגען און גאס, אין לאקאלען און אויף זאמעל־בויגענס אין די הייזער. די „וואך פון פייערלעשער" דארף פינאנציעל זיכערען די בעדראה־טע עקזיסטענץ פון די לאדזער פייערלעשער.

זיך דערשאסען
נישט האבענדיג קיין שלום־בית

אויף פיוונע 38 האט געוואוינט מיט זיין פרוי דער 28־יעהריגער באלעסלאוו שולץ א שלאסער.

ליצטענס האט שולץ פערלוירען זיין ארבייט און דאס האט אויך אריינגעבראכט מחלוקת צווי־שען פארפאל׳ן, שולץ האט בעשלאסען דעריבער צו בעגעהן זעלבסטמארד. ער האט אליין פון בע־זונדערע טיילען קאנסטרואירט א רעוואלווער און א־וועקזעצענדיג זיך ביים שפיגעל, אריינגעשאסען זיך אין ברוסט אריין.

ווען אויפ׳ן אפקלאנג פונ׳ם שאס זענען אנגע־לאפען שכנים, האבען זיי געפונען שולצען אויף דער פארלאגע אין א קאלוזשע בלוט.

די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צו־שטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

שטאטישע האלבע קאלאניעס

(—) דער מאגיסטראט ארדענט איין היי־יאהר די זומער האלב־קאלאניעס און א גרעסערען אומפאנג ווי פאראיאהרען: אנשטאט די 4,800 קינדער, וואס האבען פאראיאהרען, בעת די 2 סעז־זאנען געגאסען אין פארק 3. מאי וועלען היי־יאהר דארט בעזוכען די האלב־קאלאניע 6.400 קינדער. די ערשטע גרופע קינדער וועלען שוין אנהויבען בע־זוכען דעם פארק דעם 1. יולי, די צווייטע — דעם 1. אויגוסט. די קינדער וועלען ארויספאהרען אין פארק 8 א זייגער אינדערפריה און וועלען 4 א זייגער נאכמיטאג אפגעשיקט ווערען אין טראמ־וואיען א היים.

פערענדיגט דעם שטרייק אין בארסט פאבריק

(—) די ארבייטער פון בארסטען פאבריק אין זגערוש האבען פערשטרייקט, ארויסשטעלענדיג א פארערונג צו העכערען די לוינען פון 18 אויף 22 גר. פאר 1000 שוס. נעכטען האבען זיי איבערגע־ריסען דעם שטרייק.

אויטאבוס-קאטאסטראפע
הינטער לאדז

(ו) נעכטען פארמיטאג איז הינטער לאדז אויפ׳ן וועג קיין רודא געשעהען אנ׳אויטא - קאטאסטראפע. דער אויטאבוס וואס קורסירט צווישען לאדז־פאביא־ניץ־לאסק איז אראפגעפאלען אין גרוב און צעבע־רעקט די פאסאזשירען וואס האבען זיך אין איהם געפונען. עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווא־רען, מ׳האט זיי ערטיילט הילף אין רודא פאביאניץ. דער המון האט געוואלט לינטשען דעם שאפער, פא־ליציי האט איהם אפגעראטעוועט.

אפטייקען

היינט דיושורירען פאלגענדע אפטייקען: וואיטיצקי, (נאפיורקאווסקי 27); ח. דאניעלעצקי, (פיעטריקאווער 127); אלניצקי און ציטער. (וואול־טשאנסקא 37); לייננעבער, (פרייהייט פלאץ 2); הארטמאן, (מלינארסקא 1); י. קאהאנע, (אלעק־סאנדראווסקא 80).

פון געריכט

(2) פון נעכטען אן האבען אנגעהויבען אמטי־רען אין דער נייער געביידע פון קרייז־געריכט אויף דאמבראווסקי־פלאץ דער פרעזעס פון קרייז־געריכט בעלושינסקי, די פרעזידיאל־אפטיילונג און דער פראקוראטאר־אמט.

א קאנטראל פון דראשקעס

(ב) דער אינדוסטריעלער אמט פון 1. אינ־סטאנץ ביים מאגיסטראט מעלדעט, אז דעם 23. יוני הויבט זיך אן אויף שייבלערס מארק א קאנטראל פון די דראזשקעס. לויט׳ן סדר, וועלכער וועט אנאנסירט ווערען.

„טאז" הויבט אן אנ׳אקציע וועגען קאנשטאט׳ס שפיטאל

(—) אין צוזאמענהאנג מיט דער לאגע, וואס האט זיך געשאפען דורך דעם ווילען פון מאגי־סטראט איבערצונעהמען דאס יודישע שפיטאל אין ראדאגאשטש, האט דער אמטירענדער פארזיצער פון „טאז" ראטמאן ד״ר שיפמאן צונויפגערופען א זיצונג פון פרעזידיום פון „טאז", כדי אנצונעהמען מיטלען צו געפינען אנ׳אויסוועג פון דער דאזיגער לאגע.

פון הילפס-פעראיין
„תומכי אורחים"

די היינטיגע גארטען - פערוויילונג אין העלענאוו, וואס האט געזאלט פארקומען לטובת „תומכי אור־חים" איז צוליב נישט פאראויסגעזעהענע סיבות אפ־געלעגט געווארען.

דער טאג ווען דער גארטען - פערוויילונג וועט פאר־קומען וועט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען.

א זקן — אנ׳אויסוואורף

(2) גאנץ פיעטריקאוו קאכט איצט מיט א מעשה נבלה, וואס ס׳האט אפגעטון א 60־יעהרי־גער שטשעפאן סטרופינסקי מיט א צייט צוריק האט זיך א געוויסע זאפיא נאוואצקא 63 יאהר אלט. זיך בעקענט מיט סטרופינסקי, וועלכער איז געווא־רען אנ׳איינגעהער צו איהר אין הויז. דארט פלעגט ער אפט מכבד זיין מיט צוקערלעך איהר 11־יעהד־ריגע טעכטערל קאזיע. נעכטען איז ער נעקומען אין זייער וואוינונג און דארט געטראפען די קאזיע אליין, פערבלייבענדיג אליין מיט׳ן קינד, האט ער דאס מיידעלע פערגוואלדיגט. אין דעם איז אנגע־קומען די מוטער און דערזעהענדיג, וואס דא קומט פאר האט זי באלד וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי. סטרופינסקי איז ארעסטירט געווארען. בעת דער אויספארשונג האט זיך סטרופינסקי מודה גע־ווען, אז דאס איז שוין נישט דער ערשטער פאל. דאס שרעקליכסטע דערביי איז, וואס סטרופינסקי האט דאס קינד אנגעשטעקט מיט א ווענערישער קראנקהייט.

א גרויסע דארף-שרפה

(וו) זונטאג איז אין דארף רעמאסען בושער זשינער קרייז אויסגעבראכען א שרפה. דער פייער האט זיך פון קלימטשאקס שטאל איבערגעווארפען אויף זיין הויז און שפעטער נאך אויף די ווייטערדיגע הייזער. ס׳זענען פערברענט געווארען 3 הייזער מיט די נעהילפס־געביידעס און טויטען און לעבעדיגען אינווענטאר, דער היזק בעטרעפט 35 טויזענד זל. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די שרפה איז ענטשטאנען צוליב דעם וואס קלימטשאק איז זיך אומפארזיכטיג בעגאנגען מיט פייער.

שוים-סעקציע ביי „בר-כוכבא"

די ריהרעוודיגע לייטונג פון בר־כוכבא" האט לעצטענס ארגאניזירט די ערשטע אין לאדז יודישע שוים־סעקציע.

„בר־כוכבא" האט פאר איהר נייגעשאפענער סעקציע בעקומען פון דעם יודישען גוט בעזיצער יעקב רייספעלד א טייך אין כאיני. נעכטען איז אויפ׳ן דאזיגען טייך פארגעקומען דער ערשטער שווים־טרעניגנ, אין וועלכען עס האבען זיך בעטייליגט 60 מאן.

מיט די טרעניגנען פיהרט אן דער יודישער קאפיטאן שענבערג.

TEATR MIEJSKI
Cegielniana 63.

גאסטשפילען פון רוסישען דראמאטישען טעאטער

היינט, מיטוואך, 8.30 אוו. אונאפ־הערליך לעצטע געזעגנונגס־פארשטעלונג

„דער מענש מיט דער טעקע"

פיעסע אין 5 אקטען פון ש. פאקא פונ׳ם לעבען פון דער אינטעליגענץ און אינטעליגענטען ווירגלאנד.

בילעטען צו בעקומען אין בעשטעלונגס־קאסע פיעטריקאווער 74 פון 10 ביז 7 און אווענד.

די גארטען-פערוויילונג אין העלענאוו
לטובת די מעדעם-שולען

די פארבערייטונגען צו דער גארטען־פערוויילונג לטובת די מעדעם־שולען, וועלכע קומט פאר דעם שבת אין העלענאוו, זענען אין פולען גאנג, עס ווער־דען געמאכט אלע בעמיהונגען אז דער עולם וואס וועט זיך צוזאמענקומען דעם שבת אין העלענאוו, זאל זיך באמת פיהלען גוט און געמיטליך. דאס הויפט־ארט אין פערוויילונגס־פראגראם וועט פערנעהמען דער כאר ביי דער קולטור־ליגע, וועלכער וועט אויס־פיהרען איינינגע קאנצערט־נומערען; די מוסטער־גרד־פען ביי „מאנגנשטערן", וועלכע האבען מיט זייערע איבונגען ערשט נישט לאנג צוגעצויגען א גרויסען עולם אויפ׳ן ספארט־פלאץ ביי העלענאוו וועלען אויף דער גארטען־פערוויילונג אויספיהרען איינינגע ספארט־נומערען. א חוץ דעם וועלען נאך זיין אר־רויסטרעטונגען פון ארטיסטען, 2 בלאזארקעסטערס, קינדער־דעפילאדע און א רייהע אנדערע פאלקס־פערוויילונגען.

באקס-מעטש דאנציג-לאדז

(—) אין צוזאמענהאנג מיט׳ן קומען קיין לאדז פון דער בעקאנטער באקסער־דרוזשינע „שופא" אין דאנציג, וועלכען היינט 8 א זייגער אין אווענט אין זאל פון ספארט־קלוב „גייער", פיעטריקאווער 295 פארקומען די לעצטע עלימינאציע־קאמפען, כדי פעסטצושטעלען די לאדזער רעפרעזענטאנץ אין דעם מעטש מיט דאנציג.

פון די יודישע באקסער נעהמט אנטייל אין די קאמפען רובין (בר־כוכבא).

„בלאסק" מאכט עקספערימענטען אין „העלענאוו"-פארק

א״נע פון די גרעסטע פיראטעכנישע פאבריקען אין פוילען „בלאסק", אקציע געזעלשאפט אין פוזען, אפטיילונג אין לאדז (ליפאווא 58 און פעריצא) האט די טעג דעמאנסטרירט איהרע אויסארבייטונגען אין פארק „העלענאוו".

די דאזיגע דעמאנסטראציע האט זיך געלונגענד א״נגעגעבען. דאס קינסטליכע פייער, אין די פערשי־דענארטיגסטע פארמען, ראקעטען באמבעס א. ד. ג. זענען געווען געזעהן אויף א הייטען שטח און גע־מאכט דעם בעסטען איינדרוק.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט די פאבריק אנגיבען דעם עקספערימענט ווידערהאלען אבער מיט אנדערען פראגראם.

פראגראם
פון לאדזער ראדיא-סטאציע

11.30 פרעסע בעריכט.
12,00 צייט סיגנאל.
12,30 מוזיק פון גראמאפאן־פליטען.
15,45 סקאוטען קאמוניקאט.
16,15 פראגראם פאר קינדער (פון ווילנע).
16,45 מוזיק פון גראמאפאן פליטען.
17,15 פארטראג פון וויקטאר יונאשא דאב־ראווסקי (פון ווארשא).
17,45 נאכמיטאג קאנצערט.
18,45 לאדזער קאמוניקאטען, פון האנדעלס־קאמער א. ד. גל.
19,25 ראדיא־צייטונג.
20,00 דער זייגער פון ווארשאווער אסטראנא־מישען אבסערוואטאר וועט אויסקלאפען די שעה 20,00.
20,15 פארטראג: „איינע פון די שעהנסטע פרויען" מאריא אנקיעוויטש.
20,30 אווענט קאנצערט.
21,10 ליטעראדישער פיערטעל פראגמענט פון די „פיאנערען" פון באהדאן פאוולאוויטש.
21,25 קאנצערט פון ווארשא.
22,10 פעליעטאן, וואהרשיינליכע רעדע פון מארשאלעק י. שימאנסקי וועגען עמיגראציע.
23,00 טאנץ מוזיק.

דער נייער רוסישער לעבענס-שטייגער
ביי דער ריגער דראמאטישער טרופע

די ריגער רוסישע דראמאטישע טרופע האט אין איהרע גאסטראלען געגעבען צוויי פיעסעס, אין וועלכער עס ווערט געשילדערט דאס לעבען אין סאוו־יעט רוסלאנד.

די דאזיגע צוויי פיעסעס — בולגאקאוו׳ס „זאיקעס קווארטיר" און „פאקא׳ס „דער מענש מיט דער טעקע" ווערען מיט א בעזונדערער אויפמערק־זאמקייט און פעראינטערעסירונג אויפגענומען דורכ׳ן היגען טעאטער־פובליקום, וועלכעס געדענקט נאך דעם אלטען רוסישען לעבענס ארט און פאר וועל־כען עס איז כמעט אנטגעפלעקונג דער נייער שטייגער.

אין ביידע פיעסעס ווערען געשילדערט „געווע־זענע" מענשען, וועלכע זענען דורך דער רעוואלוציע וואוועיורבע ארויסגעשטויסען געווארען פון זייער גע־וועזענליכען לעבען און וועלכע פרובען זיך צוצופאסען צו דער ניי געשאפענער לאגע. דערביי ווייזט זיך ארויס, אז די געוועזענע אריסטאקראטיע, א שטיי־גער דער גראף אין „זאיקעס קווארטיר" איז פאר דעם נייעם לעבען אינגאנצען נישט צוגעפאסט און איז איבריג. די נישט ארבייטספעהיגע דורכגעפוילטע געוועזענע אריסטאקראטיע דורכגעזאפט מיט נאר־קאטיק און אלטע בעגריפען וועגען דער אויסערער־וועהלטקייט פונ׳ם אדעל שטאם — ווערט אין נייעם לעבען אינגאנצען צוּבראכען און ארויסגעווארפען.

אנדערש איז מיט דער אינטעליגענץ. אין דער פיעסע, „דער מענש מיט דער טעקע" ווערט גע־שילדערט די איבערלעבונגען פון א יונגען פראפעסאר א רוסישען אינטעליגענט, וועלכער וויל זיך צופאסען צום נייעם לעבען, וויל אריינברענגען אין דעם נייעם בויען זיין וויסען און קענטניש, וויל אינגאנצען אר־בעררייסען מיט׳ן אלטען צוליב דעם נייעם, דאס אלטע לאזט איהם אבער נישט אפ, עס פענגט איהם. ער פרובט אפרייסען פון וועג אלץ, וואס שטערט איהם, ער איז דערביי אונגעהויער גרויזאם, עס העלפט איהם אבער גאר נישט, זיין פערגאנגענ־הייט איז שטארקער פון איהם און איז איהם גובר.

אין דער אויספיהרונג פון ביידע פיעסעס האבען די ריגער רוסישע ארטיסטען בעוויזען, אז זיי זענען קינסטלער פון גאר א הויכער מדרגה, זייער אויפריכטיגער טאן און טיפקייט פון איבערלעבונגען ציהען פולקאם אריין דעם צושויער־זאל אין קרייז פון די דאזיגע איבערלעבונגען און דאס לאזט איבער א נישט פערגעסליכען איינדרוק.

טאטיאנא ס.

פראנצויזישער פראפעסאר בעליי־דיגט אויסלענדישע סטודענטען

און מוז זיך דערנאך פאר זיי עפענטליך ענטשולדיגן

פון שטראסבורג שרייבט מען אונז.

אויף דער שטראסבורגער אוניווערזיטעט איז די טעג פארגעקומען א פאל, וועלכער בעוויזט די הויכע טאלעראנץ פון דער פראנצויזישער וויסענשאפטליכער וועלט צו די אויסלענדער וואס שטודירן אין פראנקרייך. די מעשה איז געווען פאלגענדע.

פון פראפעקטאריום פון שטראסבורגער מעדיצינישען פאקולטעט איז אוועקגעקומען א טייל פון א טויטען מענשליכען קערפער. דער פראפעסאר, לייטער פון פראזעקטאריום, האט זיך צוליב דעם אויסגעדריקט, אז דאס מוז זיין א שפיצעל פון די אויסלענדישע סטודענטען, ווייל נאר צווישען זיי געפינט זיך גנבים.

ווען די ווערטער פון׳ם פראפעסאר זענען בעקאנט געווארען, איז תיכף צונויפגערופען געווארען א פערזאמלונג פון אלע אויסלענדישע סטודענטען, און אונטערשיד פון נאציע. אויף דער פערזאמלונג איז אנגענומען געווארען א שארפע רעזאלוציע געגען דעם דערמאנטען פראפעסאר און ס׳איז געשיקט געווארען א דעלעגאציע צום דעקאן פון מעדיצינישען פאקולטעט, ער זאל אנעמען מיטלען געגען דעם פראפעסאר פאר זיין בעליידיגונג.

דער דעקאן האט צוגעזאגט דער דעלעגאציע, אז דער פראפעסאר וועט זיינע ווערטער צוריקציהען, אבער דערמיט האט זיך די דעלעגאציע נישט בעגנוגענט און אויף איהר פערלאנג האט דער פראפעסאר אין אנוועזענהייט פון אלע סטודענטען זיך ענטשולדיגט פאר די אויסלענדישע סטודענטען צוליב דער בעליידיגונג, וועלכע ער האט זיך לגבי זיי ערלויבט.

אויך דער שטראסבורגער אוניווערזיטעט לערנט זיך א בעדייטענדע צאהל יודען, צווישען זיי אויך אייניגע לאדזער.

באנקראט פון די גרעסטע 2 מאנופאקטור־פירמעס אין ווילנע

פון ווילנע איז מען מודיע:

אין שטאט האט געמאכט א שטארקען רושם דער באנקראט פון די צוויי גרעסטע יודישע מאנופאקטור־ און סוקנע־פירמעס אויף א סומע פון קרוב 2 מיליאן גילדען.

די ערשטע, איינע פון די עלטסטע יודישע מאנופאקטור־פירמעס אויף דייטשע גאס, (רעטייל) וועלכע עקזיסטירט שוין פיל צענדליגער יאהרען און האט ביז אהער גענאסען פון גרעסטען צוטרוי, ווי אין לאנד אזוי אין אויסלאנד — האט זיך איצט אפגעשטעלט מיט א פאסיוו פון א מיליאן זלאט.

די צווייטע באנקראטירטע פירמע געהערט צו די גרעסטע מאנופאקטור־פירמעס צווישען די יודישע אנגראסיסטען אויף שאוועלסקא, און האט אפילו שטענדיג איהרע צאהלונגען ביי נישט קיין פיל קלענערע פאסיוו ווי די ערשטע.

די ביידע קאלאסאלע באנקראטען האבען אין די סוחרישע און אין די באנקקרייזען געמאכט א שטארקען רושם.

פון ביידע באנקראטען האט ווילנע גופא כמעט ווייניג געליטען, די גרעסטע פערלוסטען האט פון ביידע געטראפען לאדז, און אויך א ריי אויסלענדישע פירמעס.

מוזיקאלישע ראטיצעז

יובילעי־קאנצערט לכבוד דעם דיר. אלפרעד שטראוז. — קאנצערט פון גארבערמא ארדעלי

מיט צוויי גרויסע קאנצערטען פון א הויכער מוזיקאלישער בעדייטונג איז געשלאסען געווארען דער היי־יעהריגער קאנצערט־סעזאן. א־טור רובינשטיין, אונזער ציהרונג און כבוד און פאוועל קאכאנסקי, אויך נישט קיין קליינער קינסטלער, האבען זיך צוזאמענגענומען צו פייערען דעם 15־יעהריגען יובילעי פון קאנצערט — דירעקטאר ה׳ אלפרעד שטראוך.

אלפרעד שטראוך האט אין דער צייט פון די פופצעהן יאהר אונז בעשערט צו הערען גרויסע קינסטלער, גוטע מוזיק, קלאסישע און מאדערנע, האט פאר אונזער שטאט וועלכע איז אזוי ארים אין קונסט, איז דאס געווען דער איינציגער הויכער קינסטלערישער געניס. אונטערמידליך איז ער איבערגעקומען קריזיסען, שטערונגען און שוועריגקייטען, נישט אכטענדיג אויף קיין געלד־פערלוסטען, נאר בריי דורכצופיהרען די אויפגאבען, וועלכע ער האט זיך צילבעוואוסט געשטעלט. און נאר א דאנק זיינע בעמיהונגען, האבען מיר געהאט ביי אונז אין שטאט אזעלכע קונסטרייכע קאנצערטען פון וועלט־בערימטע ווירטואזען און פון וועלט־בעריהמטע מוזיקאלישע קאמפאזיציעס.

דערפאר טאקע איז דער יובילעי פון ה׳ שטראוך געפייערט געווארען אזוי גרויסצוגיג, ווי נאר אזעלכע צוויי קינסטלער ווי רובינשטיין און קאכאנסקי קאנען דאס בעוויזען. זיי האבען אין דער אינטערפרעטאציע פון די קלאסיקער פון בראהמס, בעטהאווען און פראנק אונז דערמאהנט אן דעם גענוס, וועלכע מיר האבען געהאט נישט איין מאל אונטער דער דירעקציע פון ה׳ שטראוך אין משך פון די לעצטע פופצעהן יאהר.

עס איז איבעריג צו זאגען, ווי די קינסטלער האבען געשפילט. דאס איז געווען א קינסטלערישער צוזאמענשפיל דיקטירט פון איין גרויס הארץ און איין גרויסער נשמה געטיילט דורך צוויי גופים.

א צווייטער גרויסער קאנצערט, איז געווען פון גארבערמא ארדעלי (א יודישער זינגער, וועלכער שטאמט פון גאליציען און הייסט ארדלער). אט דער קינסטלער זינגט מיט׳ן גאנצען הארצען ווי נאר א יודישער זינגער איז אימשטאנד צו זינגען, מיט זיין פרעכטיגע אויסגעשולטער שטימע לאזט ער איבער א טיפען איינדרוק, זיינע מעלות? אלץ איז ביי איהם גוט: די שטימע, די נא־עבונג, די אטעם־טעכניק און די רוהיגע, שעהנע האלטונג. בעזונדערס גוט איז ביי איהם זיין זיסע מעצא־וואטשע, דער האלבע־שטים־געזאנג. דאס איז עכטער פויגעל־געזאנג.

ארדעלי האט געזונגען אין אלע שפראכען א חוץ נאטירליך — יודיש. דאס איז שוין דער גורל פון אונזערע קינסטלער, וואס זיי געפינען ביי זיך אזוי ווייניג פאר דעם אייגענעם. צי וואלט נישט געווען געוואונשען, אז א יודישע אינסטיטוציע זאל ארהעליין געווינען אויך פאר א יודישען קאנצערט?

D–ski

גרויסע באלפור־אקציע פון קרן־קימת

די פעהאגגענע וואך האט זיך אנגעהויבען ביי אונז אין שטאט די באלפור — אקציע, וועלכע איז פראקלאמירט געווארען אויף דער לעצטער זיצונג פון ציוניסטישען אקציאנס — קאמיטעט אין לאנדאן.

אויסער דער געלד — זאמלונג, וואס דארף ערמעגליכען נייע באדען — קניות אין ארץ — ישראל, טראגט אויך די באלפור — אקציע א פאליטיש — דעמאנסטראטיווען כאראקטער צוליב די לעצטע עליה־בעגרענצונגען, ווייל מיט דער אונטערשרייבט אויף דער דעקלעראציע פון דער באלפור — אקציע, ווערט גלייכצייטיג אויסגעדריקט די פאדערונג צו פערווירקליכען די הבטחות וואס זענען געגעבען געווארען דעם יודישען פאלק דורך דער ענגלישער רעגירונג און וועלכע גאראנטירען דאס שאפען פון דער יודישער נאציאנאלער היים אין ארץ — ישראל.

נאך דער אקציע וועלען די אונטערגעשריבענע דעקלאראציעס איבערגעשיקט ווערען צום אקציאנס־קאמיטעט אין לאנדאן און זיי וועלען דינען פאר א בעווייז פון דעם ענטשלאסענעם ווילען פון יודישען פאלק פאר׳ן אויפבוי פון א״י.

צו דער אקציע איז מאביליזירט געווארען די ארגאניזירטע נאציאנאלע יוגענד אין אונזער שטאט.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען פון אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון׳ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

582. א הויזבעזיצער פון פאטארס קא גאס.

אויב ס׳איז שוין פארביי איבער 6 חדשים און איהר זענט נאך ביז איצט נישט געצוואונגען געווארען צו פערזאמארטיזקייט איז שוין דער ענין פעריעלטערט און מען קאן אייך שוין נישט דער אדמיניסטראטיווער פראצעדור נישט בעשטראפען.

583. כ. מ. פ.

פאר פערקויפען וועקסעל־פארמולארען אדער סטעמפעל־מארקען לויט א העכערען פרייז דראהט א שטראף ביז הונדערט זל.

די שטראף איז בערופען אויסצומעסטען דער שטייער־אמט.

584. לייזער קארן.

אייער פראגע איז געשטעלט געווארען נישט פערשטענדליך. פאר וואס האט א הר נישט געמאהנט די אפיעלוסטווע אין פארשר פסליכען טערמין ד.ה. אין משך פון 2 וואכען נאכ׳ן עס ווי איהר זענט געווארען אנערקענט פאר דינסטפעהיג.

מען קאן אפילו איצט אויך נאך דערלאנגען א בקשה וועגען אנ׳אפיעלאציע א־ער גאר אין דעם פאל ווען דורך דער צייט האט זיך די פאמיליע־לאגע געענדערט.

585. ש. פ.

586. א לעזער פון מארישער גאס.

587. נומער 18.

ווען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פערזענליך פעשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די ציטונג.

588. ל—סקי.

אין פרט פון קורצזיכטיגקייט האט זיך מיט דער ערשיינונג פון די נייע מיליטערישע קאנטארע פארשריפטען די לאגע פון די אנערקענטע פעהיגע צו מיליטער־דינסט לויט דער ליטערא „א" און „צע" בעדייטענד געענדערט.

אויף לויט׳ן ארט. 71 פון די אלטע פארשריפטען האט געמוזט פעהלען צו דער ליטערא „צע" — 6 און האלבער דיאפטער אין לויט׳ן ארט. 14 פון די נייע פארשריפטען בכדי צו בעקומען די ליטערא „צע" גענוג ווען עס פעהלען 5 דיאפטער.

589. א שניידער.

דער פארצעלאציע־פלאן מוז בעשטעטיגט ווערען דורכ׳ן ארטיגען מאגיסטראט, פריהער וועט איהר דעם בנין נישט קאנען היפאטעקירען.

590. א פאבאראוויע.

ארטיקעל 58 בעדייטעט לויט דיי נייע מיליטערישע קאנטאר־פארשריפטען א פלאט־פוס, וואס שייך דאס פערדענגען צו דער אנדערער קאטעגאריע איז דאס אפהענגיג פון דער פארם, אין וועלכער דער דעפעקט דריקט זיך אוס.

591. ב. ס.

די שטייער־מאכט פיהרט אנווייזונגען פון אלע אזעלכע בעשטראפטע פערברעכען, אזוי או אז די אלע פאלען לאזען זיך זעהר לייכט פעסטשטעלן. מסתמא וועט די דאזיגע נאטאריסקייט האבען אויך דאס מאל א השפעה אויף דער שטראף.

592. א לעזער פון ציגעל גאס 38.

די אקציז קאן בעקומען פון געריכט א זאבעזפיטשעניע אויפ׳ן בעוועגליכען פערמעגען אויפ׳ן חשבון פון דער עווענטועלער צוגעמשפטער שטראף סומע.

594. ר. פון וואלבארסקע.

אויב איהר האט דורך דער צייט אנגעהויבען צו ארבייטען און צאהלט זיך דעם פערלענגעטען חוב, קאן די עקסמיסיע צוריקגעצויגען ווערען. פערשטענדיגט זיך פערזענליך מיט אונזער יוריסט.

595. א בילדונגס־אינסטיטוציע.

אויב די ביבליאטעק געפינט זיך אין א בעזונדערען לאקאל דארף פאר דעם זעלבען לאקאל קיין לאקאל־שטייער נישט געצאהלט ווערען.

596. א לעזער פון באלוט.

דער אורגענטער משפחה־זאשילעק בעטרעפט 10 פראצענט פון דעם איינגעשליכען זאשילעק.

דער משפחה־זאשילעק ווערט אויסגעצאהלט פאר יעדען מיטגליד פון דער משפחה, וועלכע פערדינט נישט און האלט זיך אויס פון די פערדינסטען פון פערזיכערטען. פאר משפחה־מיטגלידער ווערען אין דעם פאל אנערקענט די פרוי, קינדער, אייניקלעך, שטיף־קינדער, ברידער און שוועסטער ביז 18 יאהר, באבעס און זיידעס עלטערען.

LEKARZ DENTYSTA

ש. ליבערמאן

ציין־כירורג

11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 46, טעל. 172-06

נעמט אן פון 1—7 אווענד

צו לעטשניצע - פרייזען.

יודען, שילט זיך אין יודיש!

(פעליעטאן) פון פאמפאדור

איך בין אומעלט פערביינגאנגען א גאס בעזעצטע יודישע געגענד.

איה שווער געהען צו וויסען צי עס איז א יודישע געגענד צי נישט.

ביי די ארייננגאנגען צו די הייזער זענען געזעסען יודישע פרויען, מיטעליעהריגע, יונגע און גאר יונגע, און געשמועסט אין פויליש, זיך געשושקעט אין פויליש, געפיהרט רכילות אין פויליש... ביי דער זייט האבען זיך אומגערעהט קינדער — און דאס פוילישע ווארט האט געהערשט און געקעניגט.

איך בין געבליבען שטעהן ביי איינע פון די הייזער, געהארפט ווארטען אויף עמיצען, און דערביי געטראכט אומעטיגע מחשבות.

— די יודישע געגענדען פערלירען זייער אויסזעהן.

— עס ווערט ביסלעכוויז פערלוירען אונזער יודישער אויסקוק.

— ס׳איז נישט גוט! און וואס וועט זיין מיט אונזער יודיש!!

און מיט אמאל דערהער איך — א יודישע קללה... איך קוק זיך אום ערשט איך דערזעה א יודיש ווייבעל האלט צו א יונגעל פון א יאהר אכט און שילט איהם אין א גאנץ ריינעם יודיש:

— אז א בראך זאל דיר נעהמען, דו לויפער מזיקער!

— אז אנ׳אומגליק מעג אויף דיר קומען!

— אז צוברעכען מעגסטו רוק און לענד!

און איך פיהל אייר נאכען דעם אמת: מאך אין פריהעליכער געווארען; חוץ דעם וואס איך האב דערהערט א יודיש ווארט — איז עס נאך א קללה דערצו.

און וואס קען זיין אייגענער און יודישער ווי א יודישע קללה?!

א קללה — דאס איז דאס עכטע אונזערס, דאס איז אייגנארטיגע!

און אזוי ווי איך האב נאך געהארפט ווארטען אויף דעם עמיצען האב איך דערווייל געגומען בויען א גאנצע טעאריע וועגען די צוקונפט פון יודיש דא אין לאנד...

יודיש געהט אונטער, ווייל מיר האבען זיך אויפגעהערט שילטען אין יודיש...

און אויב מיר ווילען איינהאלטען דאס ביסעלע יודיש, דאטעווען זיך פון אונטערגאנג דארפען מיר זעהען זיך צוריק געהמען צו שילטען זיך אין יודיש...

נאר דורך קללות קענען מיר געראטעוועט ווערען. אין דער קללה ליגט אונזער ברכה!

ווען יודישע פרויען וואלטען זיך געשאלטען ווי זייערע מאמעס — וואלט געווען דער בעסטער סימן אז מיר וועלען נאך לעבען!

ווייל — האב איך געבויט מיין טעאריע־טורעם נאך העכער — א קללה גיט זיך איבער בירושה... יודישע קינדער ירשה׳נען נישט פון זייערע עלטערען ערד און הייזער... נאר קללות...

גאט האט געשאלטען קין׳ען — און די קללה הענגט נאך אויף איצט אויף די קינ׳ם פון אלע דורות.

די מאכט פון א קללה!

גאט האט אויך פערשאלטען ארמ׳ן — און מיר פיהלען נאך די קללה אין אלע אונזערע ביינער...

א קללה איז א גרויסער ענין.

דורך שילטען זיך דערקענט מען א פאלק.

קושען און ליבען זיך און האלזען זיך קענען כמעט אלע מענשען אויף איין אופן.

אבער אין שילטען זיך ליגט אריגינאליטעט.

א נאציאנאלער טיפער חותם פון א פאלקס־נשמה ליגט אויף דער קללה.

און משה׳ס תוכחה? — אויף זי, טראכט איך, האט געהאט אויף אונז מעהר ווירקונג ווי זיין „אז ישיר"...

די תוכחה איז זיכער אונזערס...

שילטען זיך — גיט מען איבער בירושה פון מאמע צו קינד. און די צרה איז, וואס בסך הכל עס וויין הערען זיך יודישע קינדער אויף צו שילטען אין יודיש.

דורכדעם ווערט פערלוירען דער גרויסער צובינד צום פאלק, צו זיין נשמה.

די נייע יודישע פרוי שילט שוין נישט איהר מאן ווי די אמאליגע.

זי רעדט שוין פויליש, און אין פויליש זידעלט מען זיך מעהר ווי מען שילט זיך...

און די נייע יודישע פרוי האט נאך אין זיך נישט איינגעזאפט דעם זאפט פון דעם ענגלישען זידעל־ווארט אפילו און עס קומט ארויס איבערפלעכליך, אפט פון א שלעכטען ענגליש דערצו.

און צוליב דעם, וואס די נייע יודישע פרוי שילט שוין נישט איהר מאן און יודיש, — איז איבערגעריסען דאס יודישע לעבען, איז אפגעהאקט געווארען זיין גאנצקייט... איז נישטא קיין פערבינדונג צווישען מאמע און מאכטער.

עס פעהלט דאס קוואליגע ווארט.

און וואס איז קוואליגער ווי א קללה?

דאס יודישע פאלק — טראכט איך מייטער — איז געווען א שילטער־פאלק.

און שילטען האט עס געהאט וועמען צו ערגען צייט. עס האט געשאלטען זיך אליין, זיין גורל, זיינע שונאים, עס האט געשאלטען אפילו מיט ליבע אזוי צו זאגען. און דער יודישער קללה איז דא קאליר, אויסדרוק, אריגינאליטעט, פלייסיגקייט...

און אפילו גרויס טאלאנט.

שילטען זיך ווי אונזערע מאמעס און נביאים האבען זיך געשאלטען — דארף מען קאנען.

מען דארף קענען שטארק ליב האבען כדי אזוי ריינצוגלען אזוי פיל הארץ אין א קללה...

גאנצע דורות יודישע האבען אין דער קללה אריינגעלייגט זאפט אריינגעוועבט הארץ. אריינגעגעבען גאל...

און די קללה איז ארויסגעקומען תמיד א פרישע הייסע איהר, אז א מאמע א יודישע קען שילטען איהר קינד, בשעת זי קושט איהם?

איך האב איין נישט איינמאל געזעהען, עס טרעפט א קינד צוקלאפט זיך און די מאמע קושט איהם שילטענדיג.

— אז א הריגה מעג אויף דיר קומען — אומעטום קריכט עס! — און דערביי א קוש.

— אז צוברעכען מעגסטו דיין קאפ, דו קליינער טייוועל וואס דו ביזט! — און דערביי נאך א קוש...

אונזער אוצר פון קללות איז זעהר גרויס און דאס איז דאס איינציגע, וואס די גוים האבען ביי אונז נישט אוועקגערויבט...

זאל די יודישע קולטור־געזעלשאפט ארויסלאזען א קול קורא צום פאלק.

יודען, שילט זיך אין יודיש!

יודישע קינדער שילט זיך ווי אייערע עלטערען ווייל ווי נביאים, כל זמן יודישע קינדער שילטען זיך נאך אין יודיש, האבען מיר קיין מורא נישט פאר אונטערגאנג...

10,000 אונגארישע יודען זענען געפאלען בעת דער מלחמה

קיין איין יוד ווערט אבער נישט אנגענומען אין „העלדען-ארדען"

בודאפעשט (יט"א) בעת דער בודזשעט־דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט האט גענומען דאס ווארט דער יודישער דעפוטאט פאול סאנדאר, וועלכער האט צוו. אנד. ערקלערט: לויט די אפיציעלע דאקומענטען וועגען בעת דער וועלט־מלחמה געפאלען אויף דעם פראנט 10,000 אונגארישע יודען. פיל יודען האבען בעקומען הויכע אויסצייכנונגען פאר זייער טאפפערקייט און אפפערוויליגקייט. 8 יודישע אפיצירען האבען בעקומען די העכסטע אויסצייכנונג דעם „עאפאלד־ארדען", 84 יודישע אפיצירען האבען בעקומען דעם „איזערנעם קראנען־ארדען", 187 יודען האבען בעקומען דעם גאלדענעם „טאפפערקייטס־מעדאל" און 840 יודישע וועלנער — דעם זילבערנעם „טאפפערקייטס־מעדאל". לויט די געזאמעלטע מאטעריאלען האבען 50 יודישע משפחות געשיקט מיגדעסטענס צו 5 זיהן אויפ'ן פראנט, עם זענען פעראן יודישע משפחות, וואס האבען געשיקט אויפ'ן קריגס־פעלד 8-10 זיהן. נישט קוקענדיג אויף די אונגעהויערע קרבנות פון אונגארישען יודענטום איז אפער בוכשטעבליך קיין איין יוד נישט אנגענומען געווארען אין „העלדען־ארדען", וואס בעשטעהט פון מענשען, וועלכע האבען זיך פערדינט בעת דער מלחמה פאר'ן אונגארישען פאטערלאנד. דער ארדען ווערט סובווענציאנירט דורך דער מלוכה און די רעגירונג האט ביז איצט נישט געמאכט קיין שום שריט, כדי צו בעזייטיגען די הימעלשרייענדע אונרעכט, וואס ווערט בעגאנגען לגבי דעם אונגארישען יודענטום.

צום שלוס פון דער בודזשעט־דעבאטע האט גענומען דאס ווארט דער פרעמיער־מיניסטער גראף בעטלען. דער פרעמיער־מיניסטער האט ערקלערט, דאס קיינער צווייפעלט נישט, אז צווישען די העלדען־זעלנער זענען געווען פיל יודען. ביים אנעמען אין העלדען־ארדען" האט מען גענומען אין אכט אויך דאס פערהאלטען זיך בעת דער רעוואלוציע אין די שפעטערע יאהרען. איצט זענען שוין די אויפנאהמען אין „ העלדען־ארדען" געשלאסען. ביי דער נאהענטסטער געלעגענהייט וועט מען בעטראכטען די פראגע וועגען נייע אויפנאמען.

דאס דייטשע יודענטום אין שפיגעל פון סטאטיסטיק

גרויסער וואוקס פון געמישטע חתונות — קלענערער צוואוקס פון דער יודישער בעפעלקערונג

בערלין (יט"א) די ציוניסטישע פעראייניגונג אין דייטשלאנד האט איינגעארדענט א רעפעראט פון היינריך קאנאוויץ וועגען „דייטשע יודענטום אין שפיגעל פון סטאטיסטיק". די ציפערען — דאס ערקלערט דער רעפערענט — בעווייזען או דער צוואוקס פון יודענטום אין דייטשלאנד איז בערעכענט גישמעסיג א קלענערער ווי ביי דער אלגעמיינער בעפעלקערונג. אין די 80-גער יאהרען פון פ. יאהר־הונדערט האט זיך אנגעהויבען א בעוועגונג פון יודען פון מזרח אויף מערב און פון די קלענערע שטעט אין די גרויסע. גלייכצייטיג האבען יודען בעזעצט פיל וויכטיגע עקאנאמישע פאזיציעס, וועלכע זיי האבען איינגעהאלטען ביז צו דער מלחמה. איצט קומט פאר א פערקלענערונג פון דעם האויגען איינפלוס. איז דער איינוואנדערונג פון די מזרח־לענדער וואלט פארגעקומען א שנעלער אונטערגאנג פון יודישען איינפלוס אין דייטשלאנד.

פון יאהר 1910 ביז 1925 איז די צאהל דייטשע יודען געפאלען פון 614 טויזענד אויף 564 טויזענד. בלויז אין בערלין וואלט זיך די צאהל יודען אין פערלויף פון 50 יאהר פערקלענערט אויף 75 טויזענד פערזאן, ווען עס וואלט נישט פארגעקומען קיין צופלוס, צווי דריטעל יודען אין דייטשלאנד וואוינען אין גרויסע שטעט מיט איבער 100.000 איינוואוינער. די גרויסע שטאט פיהרט אבער צו אסימילאציע, חתונה־לאזיגקייט און געבורטס־איינשרענקונג. איין פערטעל טייל פון די יודען האבען נישט חתונה או בלייבען אהן קינדער, איין פערטעל האבען בלויז איין קינד און נאר איין פערטעל — מעהר ווי איין קינד. 16 פראצ. יודישע פרויען בלייבען אונפערהייראטעט. די געבורטס־צאהל ווערט פערהעלטנישמעסיג כסדר קלענער. עס הויבט זיך אן צו פערגרעסערען די שטערבליכקייט צווישען יודען. יודען ווערען ארויסגעשטופט פון זייערע פאזיציעס אין פינאנצוועזען, אינדוסטריע און גרויס־האנדעל, ווייל די צייט פון אנדיווידועלען קאפיטאליסם איז שוין פאראיבער. פרובען צו פראדוקטיוויזירען יודען פיהרען צו אסימילאציע. די צאהל געמישטע הייראטען וואקסט און יאהר 1929 איז אויף 2780 ריין יודישע חתונות אויסגעפאלען 1500 געמישטע.

געצוואונגען א יודיש מיידעל צו שמד

מען האט זי פערנארט אין א קעלער, דער קריסטליכער־חתן שלאגט די 16-יעהריגע יתומה

לעמבערג.

מיט א פאר טעג צוריק האט מען אין דארף סערא־וואלסקא אריינגעכאפט אין קלויסטער אדריין א ארימע פערלאזענע מיגדער־יעהריגע יודישע יתומה און געצוואונגען צו שמד.

אין דערמאהנטען דארף האט ביי א יודישען קרעטשמער געדינט זייט 4 יאהר די ארימע 16־יעהריגע יתומה פערל ליזער פון דארף סערדניצא בײ אוסטשיקי.

די גאנצע פיר יאהר, וואס די יתומה האט דארט געדינט האט זי נישט געוואוסט פון קיין פרייער מינוט, גאנצע טעג און נעכט פלעגט זי שווער ארבייטען, נישט קוקענדיג אויף איהרע יונגע יאהרען און נאך נישט גענוג ענטוויקעלטען קערפער פלעגט זי איהר ברויט־געבער איינשפאנען אין דער שווערסטער ארבייט.

איינמאל האט די ארימע יתומה אויסגעגאסען איהר ביטער הארץ פאר א קריסטליכער חברטע, שטארק זיך בעקלאגט אויף איהר בעל הבית, און איהר דערצעהלט, ווי שווער און ביטער זי מוז געבען ארבייטען פאר'ן שטיקעל טרוקענעם ברויט, און פאר איהר שווערען ארבייטען וויל מען איהר אפילו נישט מאכען קיין קליידעל... און צום סוף האט די געבעטען די חבר'טע אז זי זאל קיינעם נישט דערצעהלען, דאס זי בעקלאגט זיך אויף איהר גורל, ווייל, טאמער וועט איהר „ברויטגעבער" זיך דערפון דערוויסען, איז זי נישט זיכער מיט'ן לעבען.

דאס קריסטליכע מיידעל האט טאקע ווארט גע־האלטען... זי האט קיינעם נישט דערצעהלט, א חוץ דעם גלח!

דער גלח איז תיכף אליין אריינגעגאנגען צום יודישען קרעטשמער, ער האט געבעטען דעם יוד, ער זאל צו איהם שיקען דאס מיידעל, ווייל ער דארף מיט איהר עפעס וויכטיגעס רעדען, און דאס מוז שוין געשעהן, ווייל שפעטער קאן נאך חלילה שפעט זיין.

פאר'ן קרעטשמער איז געווען א גרויסער כבוד וואס דער גלח אליין איז צו איהם געקומען, האט ער נישט געזאגט, נאר תיכף מיטגעשיקט די ארימע יתומה מיט'ן גלח צו איהם אהיים.

ווען דאס מיידעל איז צוריקגעקומען האט זי גאר נישט געוואלט דערצעהלען, וועגען וואס דער גלח האט מיט איהר גערעדט. זי איז געווארען שווייגענדיג, און די גאנצע צייט איז זי ארומגעגאנגען פערקלערט, צו קיינעם קיין ווארט נישט גערעדט, און א סך מאל פלעגט זי גאנצע שעה'ן וויינען, אויף אלע פראגען, פארוואס זי וויינט און וואס עס א'ה איז בכלל מיט איהר עפעס די לעצטע צייט פאר־געקומען, פלעגט זי איבערהויפט גאר נישט ענט־פערען.

דערווייל האט זי אנגעהויבען צו בעקומען חבר'טעס און חברים, יעדען טאג פלעגען צו איהר קומען די דארפישע בחורים און בתולות און אלע פלעגען עפעס אנדערש מיטברענגען... איינער צוקערלעך, דער צווייטער אייער, א דריטער אויף א קליידעל, דאס מיידעל האט אנגעהויבען אויפצומאכען די אויגען. מען פלעגט איהר צוטראגען פון „פויגעל־מילך" און איידער וואס, איידער ווען, האט זי שוין בעקומען א חתן, וועלכער איז געווען און אין איהר „שטערבליך" פערליבט, און האט זי געוואלט גליקליך מאכען...

אזוי האט זיך דער שפיל פערצויגען ביז מיט א פאר טעג צוריק, ווען איהר קריסטליכער „געליב־טער" איז צו איהר געקומען און פון איהר קאטעגאריש געפאדערט או זי זאל תיכף מיט איהם געהען צום גלח און זיך שמד'ען.

הערהערענדיג, וואס איהר „געליבטער" פער־לאנגט, האט זי זיך שטארק צעוויינט און איהם ער־קלערט, או דערפון קאן קיין רייד נישט זיין, ווייל זי וויל פאר קיין אופן זיך נישט שמד'ען און ער וועט ביי איהר דאס מיט גוטען נישט פועל'ן האט דער חברה־מאן זי אנגעהויבען צו שלאגען, איהר אויס־געריסען די האר פון קאפ, און געדראהט, או ער וועט זי דערהרגענען.

מורא האבענדיג פאר די דראהונגען האט זיך די 16־יעהריגע יתומה פערל ליזער איבערגע־געבען איהר קריסטליכען חתן און די הענט אריין און איז מיט איהם אוועק צום גלח, דארט האט מען זי פערשלאסען אין שטיינערנע מויערען. דאס מיי־דעל האט שטארק אנגעהויבען צו וויינען און צו סאר־בען קולות האט מען זי אבער אראפגעפיהרט אין א קעלער, וואו זי ליגט דארט שוין א פאר טעג.

די דאזיגע מיטעלאלטערליכע געשיכטע האט זיך בליץ־שנעל פערשפרייט איבער דער גאנצער גע־גענד און געמאכט א הערדריקענדען איינדרוק.

די וואך זענען 2 יודען פון סערדניצא פון מאר־נען די יתומה איז א געבוירענע געקומען קיין אוסטשיקי דאלנע, וואו זיי האבען זיך געווענדעט צו א געוויסען ה' שאטען, ער זאל זיך דערבארימען און זעהען ארויסצוראטעווען די ארימע יתומה פון פרעמדע הענד.

ה' שאטען איז תיכף אוועק אין יענעם דארף כדי דאס מיידעל ארויסצונעהמען פון קלויסטער, אבער דער גלח געוואהר ווערענדיג או שאטען איז געקומען, האט ער זיך בעהאלטען, און בעפוילען די דינער, או מען זאל קיינעם נישט אריינלאזען.

נאך א גאנצען טאג ארומלויפען איז ה' שאטען ליידער צוריקגעקומען אהן דעם מיידעל, אבער ער האט נישט אויפגעגעבען די האפנונג זי פון קלויסטער ארויסצונעהמען.

קאנפערענץ פון די גמילת-חסדים-קאסעס אין בריסקער קרייז

בריסק (יט"א) די טעג איז אין בריסק פאר־געקומען א קאנפערענץ פון די גמילת־חסדים־קאר־סעס פון בריסקער קרייז מיט דער בעטייליגונג פון די „דזשאינט"־פארשטעהער אין פוילען ה' גיר־טערמאן און פערטרעטער פון די קאסעס פון 16 שטעט. די זיצונג האט געעפענט דירעקטאר י. ראזאנ. ה' גיטערמאן האט רעפערירט וועגען דער לאגע פון די גמ"ח־קאסעס אין פוילען, שילדערענדיג אא. אנד. די גרויסע פערצווייגטע טעטיגקייט פון די קאר־סעס, האט ה' גיטערמאן אנגעוויזען אויף אזא רעגע פרעהענדע ערשיינונג, וואס די רעגירונג האט בעשטימט 75 טויזענד זל. לטובת די קאסעס. די דאזיגע סומע איז נישט גענוגענד און מיר מוזען זיך מיי־טער בעמיהען וועגען גרעסערע קרעדיטען סיי ביי דער רעגירונג און ביי די קאמונאלע אינסטאנצען.

די דעלעגאטען פון די בעזונדערע שטעט האר־בען אפגעגעבען א בעריכט וועגען מצב פון זייערע קאסעס. לסוף ענטפערט ה' גיטערמאן אלע רעדנער, פערשפרעכענדיג זיין פולע מיטהילף בנוגע די ארבייט פון די קאסעס. צווישען די אנגענומענע רעזאלוציעס איז פעראן א רעזאלוציע, וועגען שאפען אנאייגע־נעם צענטראל־ארגאן פאר די אינטערעסען פון די גמ"ח־קאסעס און או די 75 טויזענד זל. זאלען פער־טיילט ווערען בלויז צווישען די קלענערע קאסעס.

דעלעגאט פון „מכבי"-וועלט-פערבאנד קומט קיין פוילען

בערלין (יט"א) קיין פוילען פאהרט אפ דער מיטגליד פון פרעזידיום פון וועלט־פערבאנד „מכבי" ד"ר א. ראזענפעלד. ד"ר ראזענפעלד וועט אין א רייהע פוילישע שטעט האלטען רעפעראטען וועגען דער ענטוויקלונג פון „מכבי" און דער ערשטער „מכביאדע" אין ארץ ישראל. ד"ר ראזענפעלד וועט זיך אויך בעטייליגען אין די בעראטונגען פון פרעזיד־יום פון פוילען מכבי־קרייז און אין דעם קרייז צוזאמענפאהר פון „מכבי" אין וואהלין, וואס וועט פארקומען אין האווע.

דער מארד אין דער נאכט

(15

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

—:=:—

— איך געדענק נישט קיין פאמיליע, נאר או א קאפיטאן — דאס איז בעשטימט! — האט גע־ענטפערט דער סטרוש.

— הם! — האט טארטשינסקי פערטראכט אר־רויסגעפרומט — איז דא עמיצער געקומען שבת צו איהם?

— ס'איז געווען עפעס א דאמע, וואס איז געקומען נאך פאר'ן קאפיטאן.

— ווער איז זי?

— דאס ווייס איך נישט.... איהר נאמען האט זי נישט געזאגט, און געטראגען האט זי א גערייכטע שלייער.

— האט איהר גארנישט בעמערקט אין איהר אויסערליכקייט, וואס וואלט געהאלפען זי צו דער־קענען ביי א געלעגענהייט?

— ניין, הער! דערקענען זי וואלט איך, וועלבסט פערשטענדליך נישט געקאנט, נאר איך האב בע־מערקט ביי איהר אן אויסטערלישען רינג. ווען זי איז אהערגעקומען שבת, און בעצאהלט דעם שאפער פאר'ן קורס, האט זי ארונטערגענומען די הענדש־קע פון דער רעכטער האנד, כדי צו צאהלען דאס געלד. אויפ'ן מיטעלסטען פינגער האב איך ביי איהר בעמערקט א גרויסען זילבערנעם רינג מיט דריי בלויע שטיינדלעך.

— גוט... לאפיר עם פערגאטירען, — האט א זאג געטאן טארטשינסקי, ארויסנעהמענדיג דאס נאטיץ־ביכעל — כ'וואלט שטארק חשק געהאט צו דערגעהן, ווער די דאמע איז.

— אבער, הער — האט ארויסגעמורמעלט דער סטרוש — איהר מיינט דאך נישט, אז זי האט א שייכות מיט'ן מארד?

טארטשינסקי האט א ציה געטאן מיט די פלייצעס.

— כ'ווייס נישט! בעקאנט איז נאר דערווייל, או אין דעם ענין איז פערמישט א פרוי און אפשר איז עס טאקע די....

דעם לויף פון ווייטערדיגען פערהער האט אר־בערגעריסען ליבעסקינד, וועלכער איז אנגעקומען אהער, ווי ער האט געהאט אפגעשמועסט מיט טארטשינסקין.

זיי זענען אריין אין הייסאנס וואוינונג, וואו עס האט זיך געשפירט עפעס א ריח פון א נישט־בע־וואוינטען לאקאל.

אין גאסט־צימער און שלאף־צימער איז געווען נישט צוגערוימט. אויף דער פאדלאגע אין גאסט־צימער האבען זיך געוואלגערט אפגענע וואליזקעס, עס איז געלעגען צעווארפען וועש, טואלעט־חפצים, און רייזע־קליינינקייטען.

צום שטארקסטען האט אבער טארטשינסקין איבערראשט א גרויסער קופער, אויף דער העלפט אנגעפאקט מיט קליידער.

— פאר א קליינער הייזע, זענען עפעס די הכנות צו גרויסע! — האט ער פערטראכט א מאר־מעל געטאן. — איך האב דא געהערט זאגען, או ער האט זיך געקליבען צו פאהרען אויף א צוויי וואכען.

— יא, מיין הער, — האט זיך אפגערופען דער סטרוש — אויף צוויי וואכען.

— הייסט עס, או פאהרען מיט זיך אזא גרויסע פאנאש וואלט געווען אן איבעריגע זאך... אויב אבער ער האט עס יא געוואלט מיטנעהמען, איז א סימן, או דער הער הייסאן האט געוואלט פער־ברענגען אין וועג א לענגערע צייט, און מאכען עפעס א ווייטע און דויערנדע נסיעה.

— מיר האט ער געזאגט, או ער פאהרט קיין איטאליען.

— מעגליך, ער האט עס אויך געזאגט בכיוון, כדי צו בעהאלטען פון אייך זיינע אייגענטליכע כוונות.... און אפשר... דער גוטער שווארץ־יאהר ווייסט עס.... אך, יא! — האט דער געהיים־אגענט פלוצים אויסגערופען, א פאטש־טוענדיג מיט די הענד — נו, ועלבסטפערשטענדליך!..

— וואס איז, מיין הער? — האט אומרוהיג א פרעג געטאן דער סטרוש.

— אהא!... איהר זענט נאך דא! — האט זיך טארטשינסקי צו איהם געווענדעט — איהר קאנט אראפגעהן אונטען... ווען איך וועל אייך דארפען האבען, וועל איך אייך אנקלינגען.

— אפשר וועל איך אייך בעסער צוניץ־קומען, ווען איך וועל דא בלייבען? — האט ענטוזיאסטיש בעמערקט דער סטרוש, נישט האבענדיג קיין חשק, מחמת נייגעריקייט אוועקצוגעהן.

— או איך וועל אייך דארפען גויטיג האבען, וועל איך אנקלינגען. — האט טארטשינסקי טרו־קען איבערגע'חזר'ט, און מיט'ן פינגער אנגעוויזען אויף דער טיר.

דער סטרוש האט זיך בלית ברירה געפאלגט, און איז אוועק.

טארטשינסקי האט פערלאזען הינטער איהם די טיר, און זיך צוריקגעקעהרט צו ליבעסקינד'ן, וועלכער האט נאכגעפאלגט דעם גאנצען שמועס מיט א געוויסער אומרוהיגקייט.

— פארוואס האט איהר איהם אוועקגעשיקט?

— ווארפאר ווייל איך האב מיט אייך פערזענליך עפעס צו רעדען. — האט טארטשינסקי דערקלעהרט ענטשלאסען — איהר זענט צו קנאפ אויפריכטיג מיט אונז, הער ליבעסקינד!

— וואס מיינט איהר דערמיט זאגען? — איז ליבעסקינד רויט געווארען.

— כ'וויל פרעגען, ווי געהען עפעס די גע־שעפטען אין אייער באנק?... צי קלייבט איהר זיך נישט צו באנקראטירען? — האט דער געהיים־אגענט הארב אוועקגעשטעלט די פראגע.

דער יונגער באנקיר האט אזש א שפרונג גע־טאן אויף צוריק.

זיין פנים האט אויסגעדריקט עמפערונג.

— מיר זאלען אויפהערען צו צאהלען?! ווי פאלט אייך איין אזא נארישער געדאנק?!

— איך וויל וויסען, וואס האט געזאלט צווינגען הייסאנען אנטלויפען פון פוילען?

— וואס עפעס אנטלויפען?

— ווייל לויט מיינע אינפארמאציעס האט ער זיך געוואלט אוועקלאזען מעבר לים...

— איך פערשטעה נישט, צו וואס האט ער געדארפט אנטלויפען?...

— אט־א דאס טאקי וויל איך ביי אייך דערגעהן, האט קאלט געענטפערט דער געהיים־אגענט — איך בין זיכער, או איהר ווייסט די סיבה,... ביז איהר וועט זיך איבערלייגען, וואס איהר האט צו ענטפערען וועל איך א זוך טוען דעם פאהר־ביליעט.

איבערלאזענדיג ליבעסקינד'ן א צעטומעלטען איז טארטשינסקי צוגעטראטען צו דער רעזידע.

ער האט אויסגעשטערט אלע טישקעסטלעך פון'ם ביורא, אלע פאפירען אויפ'ן טיש, אלע קליי־נע וואליזקעס, אבער ער האט גארנישט געפונען.

(פארטזעצונג קומט).

א פעהיגע סקלעפאווע

ווערט געזוכט אין פרוכטן-געוועלב ביי לאסקי, ציגעל-גאס 17 (פראנט געוועלב).

מעבעל

פון א שפייז-צימער, ווי א קרעדענס, א טיש, 6 שטיל און א קאנאפקע געלעגענהייטלעך ביליג צו פארקויפען. נארוטאוויטשא 42, וו. 12 ביז 11 פריה און פון 2—5.

די מעכאנישע שלאסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און :—: גאנצן ביליגען פרייז :—:

J. REDER, Łódź

11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

גושטשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק.	9½—3½
ד"ר קערשנער קינדער-ק. אנקת.	9—11 5—4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל חיים און וועגער.-קר.	11½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גאמטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—3½

[illegible] כירורגישע אפעראציעס, ... קינסטליכע בערג-זון-באשטראלונג. רענטגען-אונטערזוכונגען, עלעקטריזאציע, ... אויך פלעגען ... אימפפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער רעטשניצע איז געעפנט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאראסעלסקא

צאהן-ארצט 10—1, 3—6.

קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען א.ז.וו.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג.

דער פראשעק „ראדיקאל"

פערהיט די פיס פון שווייס און פון אטשיסקעס

צו בעקומען נאר ביי

וועלביאזש, אלטשטאט 1 (ציטונגס-פערקויפער) און צעגעלניאנא 37 (ציטונגס-פערקויפער). היט אייך פאר מינדערווערטיגע נאכמאכונגען. רעקלאמירט נאר מיט מיין שטעמפעל.

ווי לאנג נאך

וועט איהר אזוי ליידען פון שווייס פון פיס און אטשיסקעס אז אין 2 טאג קענט איהר אלעס בעזייטיגען גוצענדיג נאר דעם פראשעק

„ראדיקאל" פרייז 30 גראשען.

צו בעקומען ביי דעם ציטונגס-פערקויפער פון פיעטריקאווער 21. נאלדבערג.

דאס גרעסטע פערגעניגען

אויף זומער-וואוינונג און אין דערהיים איז צו לעזען א גוט און אינטערעסאנט בוך. גוטע ביכער אויף אויסצולייען צום ביליגסטען פרייז איז צו בעקומען נור ביים ציטונגס-פערקויפער

וועלביארזש, אלטשטאט 1.

כ'קויף אויך אלטע ביכער. געוועקסט דעם א רעט.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נאכמיט אג פון 4—7 אווענד.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאך אויך פון 10—11 און פון 2—4 אין לאגיעוניקעס, זגיערזשער 17.

אכטונג!! ה"ה פריזיערס!

פריזיר-וואסערן

45 ש ערקע פ׳ „וואלדער" 80 3 צקילא

ראזיר-זייף „Pixin" 8 זל.

„ „ „Oro" 5 „

ווי אויך זעמטליכע גומענע און שטאהל-ווארען צו שטרענג פאבריק-פרייזען. הורטאוווניקעס בעק. ספעציעלען ראבאט.

PERFUMERJA

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וועכנעריז-כירורגישע קליניק „SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

הולך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו וקיעי, קני כל חורש תא:

דין אלו ימי וכל מי כנישו תא:

דירי ארעא ספרי ורשעי ושו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער

רעכטסקאנסולענט-ביורא פון ה׳

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:

ציווילנע, סארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, סלאווולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות און אורנאנד רעזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.

און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-ציממער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

לאזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעזאר אייך פאר ... אויף זומער-וואוינונג, קלינגט אן טעלעפאן 175-88, ... פאבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען.

אי. סטעקמאר פון גרן און קאפיטאל-שטערונג

ה. סאנסער, סאמיעננא 9.

טעלעפאן 175-88.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינגענע פ-צאחניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלערקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע גלידער א. ז. וו. נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכם.

ווויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב׳ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויכא-בייטונגען ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל., לעזשאקעס פון 8 זל. אן, מאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל. אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

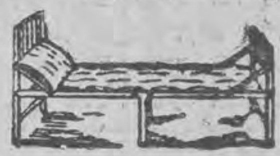

„PALMA-PATENT" מיט אכטונג פירמע

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ — בעדייטענדע ראבאטען.

ŁÓDZKI SPÓŁDZIELCZY BANK HANDLOWY

z ogr. odp.

przy ul. Piotrkowskiej 38, Tel. 150-66

מאכט דערמיט בעקאנט די ג. ה., אז זי האט אנגעהויבען איהר טעטיגקייט און ערלעדיגט זעמטליכע באנק-אפעראציעס ווי:

איבקאסא אויף גאנץ פוילען ביי א מינימאלער פראוויזיע מיט אויסצאהלען צוזאגען, טשעק און לויפענדע רעכנונגען. / פערצינזונג פון פקדונות. שפארזאמקייטס-פקדונות פון 1 זל. אן,—ווי אויך אין פרעמדע וואלוטעס. דיסקאנטא.

א שטעפער גע‌זועלע

וועלכער קען נייהען אין ריכטעווען געגען גוטען געהאלט ווערט זאפארט געזוכט טארגאווא 38 ביים קאמאשען-שטעפער.

א לערן-יונגעל

צו עלעקטרישע זשיראנדלען, אויך צו עלעקטרישער ארבייט, קען זיך מעלדען ביי

מ. זעבדעל,

פלאץ וואלנאשטשי 9.

אנ׳ארט צו שלאפען

פאר אנ׳אנשטענדיגען יונגערמאן, איז אפצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33, אויפ׳ן 2. הויף, פארטער.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134—72

נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.

אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הוים און וועגערישע קראנקהייטען און ... נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

א סטודענט

פון העכערע מאטעמאטיק לערנט דערוואקסענע מאטעמאטיק און שפראכען (פויליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מאטעמאטיק ... ציגעל-גאס 17, וואוינונג 1. עכטע ... ערשטער שטאק.)

קראנקע פאר רופטורען און פארשידענע פערקריפלונגען

רופטורען, ווי אויך פערקריפלונגען טאר מען נישט פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען פאר׳ן מענשליכען לעבען זענען זעהר געפעהרליך. די נאטור ווערט גרעסער, ווי א מענשליכער קאפ און קען פערורזאכען א טויטליכע פערגיפטונג פון די קישקעס. ספעציעלע ארטאפעדישע גומענע הייל-באנדאזשען פון מיין מעטאדע בעזייטיגען ראדיקאל די געפעהרליכע און פערשלעפטע רופטורען ביי מענער, פרויען און קינדער.

אויף דער פערקרימונג פון קרייץ-ביין, געגען דעם שאפען זיך פון הויקערס ארטאפעדישע הייל-גארסעטען. פאר פערקרימטע פיס און שטארקערע פלאטפוס ארטאפעדישע איינלאגען. קינסטליכע הענט און פיס. נעמט שטעלט אויף פערגרעסערונגען. ... פון 9 ביז 1 פריה און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

spec. J. RAPAPORT Ortoped ze Lwowa

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דעם געזונטהייטס ערשטען פון די קראנקע איז אנגעברונג נויטיג.

דאנקזאגונג.

דעם ה׳ ארטאפעד י. ראפאפארט, ספעציאליסט פאר רופטור-באנדאזשען אויך אין לאדז, וואלטשאנסקא 29 פראנט 2. שטאק, דריק איך אוים מיין הארציגען דאנק ... פאר זיין געווויסענהאפטע פערלעגען פיר א ספעציעלען באנדאזש און פאר זיין ווירקזאמע אויפהאלטען פיר מיין שמערצן, פערלעטערונג און צוויימאליג צוזעקלאז-אפעריר־ען ברוך אין מיין און אין לעבענגן, האב איך בעשטעטיג באמת

ד"ר מעד. מאקס מינצער צאהן-ארצט.

געגעז בעלוינונג

פערלוירען געגאנגען א פארטפעל מיט 8 וועקסלען, א מיליטער-ביכל אויפ׳ן נאמען יצחק גארבארסקי און אנדערע זאכען, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין ווערט נישט. די וועקסלען זענען פאלגענדע:

1) 3 בלאנקא-וועקסלען צו 100 זל. אויסשטעלער לייב קייזער, לאדז מיצקעוויטש 2; 2) 2 בלאנקא-וועקסלען צו 5 זל. אויסשטעלער ב. לעווי, לאדז באפאלענסקא 12; 3) 1 וועקסעל 50 זל. אויסשטעלער ר. האמער ארדער א. וויינבלום צאהלבאר 20/8 — 30 לאדז, אלעקסאנדריסקא 31; 4) 1 וועקסעל אויף 50 זל. אויסשט. פלאמענבוים, אררערע פאגעלמאן צאהלבאר 24/6 ה. י. לאדז, זשעראמסקעגא 44; 5) 1 וועקסעל אויף 50 זל. אויסשטעלער א. מאשקעוויטש, אררערע זילבערשטיין צאהלבאר 17/8 ה. י. לאדז, אלעקסאנדריסקא 24.

די אויסגערעכנטע וועקסלען ערקלער איך פאר אונגילטיג. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אפצוגעבען געגען גוטע בעלוינונג צו יצחק גארבארסקי, טיצעסוויטשא 2. 7319

א לאנגיעהריגער מיליטער-בעאמטער

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און אינפארמאציעס אין זעמטליכע מיליטער אנגעלעגענהייטען. ספעציאליסט אין בים-שריפטען פאר איינציגע זשיוער. ס׳ווערען אויך ערלעדיגט קלאגעס אויף אלע שטעט אין פוילען.

ב. מאז, פיעטריקאווער 10.

צאהן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

לעכער

מאשינאווע ווערען אויסגענעהט

גארדמאן ציגעלגאס 29

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר׳ן איינהאלט און טערמינפון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען ביטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . . 60— . . . . . 4 .

פאר א מיליטער-שורה: נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . . 8 .

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydewnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.